

11.04.2022

Asia/6

§ 264

V 27.4.2022, HUS-yhtymän perussopimuksen hyväksyminen

HEL 2022-004185 T 00 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää hyväksyä HUS-yhtymän perussopimuksen liitteenä olevan luonnoksen mukaisesti.

Käsittely

Palautusehdotus:

Ville Jalovaara: HUS-yhtymän ylin päätöksenteko jää esityksessä demokratian, yleisöjulkisuuden ja kansalaisvaikuttamisen kannalta vaajaaksi. Hyvinvointialueiden ja Helsingin sekä HUS:n valmistelu perustuu muun muassa strategian, talouden (rahoituksen periaatteet, talousarvio, taloussuunnitelma ja tilinpäätös) sekä hallintosäännön osalta sellaiseen valmisteluun, joissa yleisöjulkisuus käsittelyn seuraamisena ei toteudu. Julkisuus toteutuu vain ennen päätöksentekoa esitysten ja päätöksenteon jälkeen päätösten asiakirjajulkisuutena. Keskusteluun perustuva julkisuus ei toteudu myöskään ylimmässä päätöksentekoeläimessä, yhtymäkokouksessa.

Kansalaisvaikuttamisen mahdollisuudet kapenevat lisäksi siksi, että julkisuus toteutuu kokonaisuudessaan vasta yhtymäkokouksessa, jossa päätösvaltaa käyttävät omistajaohjauksessa valtuutensa saavat henkilöt. Omistajaohjaus puolestaan ei välttämättä perustu yleisöjulkisuuden kannalta julkiseen valmisteluun.

Tästä syystä HUS-yhtymän perussopimus palautetaan valmisteltavaksi. Valmistelussa perussopimus tulee valmistella HUS-yhtymän valtuuston pohjalle.

Kannattaja: Paavo Arhinmäki

Asian käsittelyn keskeyttämisestä äänestettiin ennen keskustelun jatkamista.

Äänestys

JAA-ehdotus: Asian käsittelyä jatketaan

EI-ehdotus: Ville Jalovaaran palautusehdotus

Jaa-äännet: 10

Anniina Iskanius, Johanna Nuorteva, Jenni Pajunen, Marcus Rantala,

11.04.2022

Tuomas Rantanen, Sari Sarkomaa, Anni Sinnemäki, Reetta Vanhanen, Juhana Vartiainen, Maarit Vierunen

Ei-äännet: 5

Paavo Arhinmäki, Jussi Halla-aho, Ville Jalovaara, Minja Koskela, Nasima Razmyar

Kaupunginhallitus päätti jatkaa asian käsittely äänin (10 - 5).

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Jenni Rope, kaupunginlakimies, puhelin: 310 36195
jenni.rope(a)hel.fi
Sampo Pajari, talous- ja suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 42246
sampo.pajari(a)hel.fi
Ellinoora Sappinen, lakimies, puhelin: 310 26537
ellinoora.sappinen(a)hel.fi
Jan Ihatsu, erityissuunnittelija, puhelin: 310 28741
jan.ihatsu(a)hel.fi

Liitteet

1 Väliaikaisen HUS-valmisteluryhmän ehdotus HUS-yhtymän perussopimukseksi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue

HUS-kuntayhtymä

Otteen liitteet

Esitysteksti

Liite 1

Kunnallisvalitus, valtuusto

Esitysteksti

Liite 1

Kunnallisvalitus, valtuusto

Esitysteksti

Liite 1

Kunnallisvalitus, valtuusto

Esitysteksti

Liite 1

Kunnallisvalitus, valtuusto

Esitysteksti

Liite 1

Kunnallisvalitus, valtuusto

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

11.04.2022

Asia/6

Väliaikaisen HUS-
valmisteluryhmän jäsenet
Sosiaali- ja terveysministeriö

Esitysteksti
Liite 1
Esitysteksti
Liite 1

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Uudenmaan erilliskeskitys ja HUS-yhtymä

Sosiaali- ja terveysministeriö käynnisti vuonna 2019 hallitusohjelmaan sisältyvän Uudenmaan erilliskeskityksen selvityksen. Selvityksen tarkoituksena oli kartoittaa vaihtoehtoja sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämiseksi Uudellamaalla. Selvityksen lähtökohdina olivat alueen kuntien vahva yhteinen tahdonilmaus siitä, että Uudesta- maasta ei tulisi yhtä hyvinvointialueita muiden maakuntien tapaan. Li- säksi Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (jatkossa HUS) tulisi säilyttää erikoissairaanhoidon palvelujen tarjoajana jatkossakin koko Uudenmaan alueella.

Erillisselvitykseen sisältyi nimenomaisesti erikoissairaanhoidon käsitte- levä alatyöryhmä, jossa olivat mukana HUSin, Uudenmaan kuntien se- kä sosiaali- ja terveysministeriön asiantuntijat. Tämän työryhmän suosi- tukset sisällytettiin laajempaan selvitykseen, joka valmistui joulukuussa 2019 ja sen ehdotukset sisällytettiin hallituksen esitykseen hyvinvointia- lueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoi- men järjestämisen uudistusta koskevaan lainsäädännöksi (HE 241/2020), pääasiassa lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelas- tustoimen järjestämisestä Uudellamaalla (615/2021, jatkossa Uusimaa- laki). Selvitys on oheismateriaalina 1.

Hallituksen esitys (HE 241/2020) hyväksyttiin eduskunnassa keväällä 2021. Uudistuksessa vastuu sosiaali- ja terveystalouden sekä pelas- tustoimen järjestämisestä siirtyy kunnilta hyvinvointialueille. Kullekin hyvinvointialueelle siirtyy myös kunnissa siirtyvissä tehtävissä työsken- televä henkilöstö. Tästä poiketen Helsinki järjestää sosiaali- ja terveystal- outuspalvelut sekä pelastustoimen palvelut jatkossakin itse kaupunkina, eikä Helsingin henkilöstö siirry hyvinvointialueiden palvelukseen.

Lisäksi Uudenmaan erilliskeskityksen myötä nykyisen HUS-kuntayhtymän tilalle perustetaan uusi, hyvinvointialueesta annetun lain 58 §:n (611/2021, jatkossa hyvinvointialuelaki) mukainen hyvinvointiyhtymä, HUS-yhtymä. Uusimaa-lain 13 §:n mukaan HUS-yhtymä perustetaan Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin välisellä sopi-

muksella (perussopimus). HUS-yhtymälle siirtyy suoraan lain nojalla HUS-kuntayhtymän omaisuus ja henkilöstö. Tästä huolimatta HUS-yhtymässä on kuitenkin kyse täysin uudesta oikeushenkilöstä, joka perustetaan yhtymän jäsenten toimesta yhtymän perussopimuksen hyväksymisellä, ja joka toimii eri sääntelykehikossa kuin nykyinen HUS-kuntayhtymä.

HUS-yhtymällä on laissa säädetty järjestämisvastuu tietyistä terveydenhuollon palveluista ja velvollisuus ylläpitää yliopistollista sairaalaa. Lisäksi HUS-yhtymällä on järjestämisvastuu niistä palveluista, jotka on sovittu sen vastuulle järjestämissopimuksessa.

Väliaikainen HUS-valmisteluryhmä

Väliaikaisesta HUS-valmisteluryhmästä säädetään sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaansaannosta annetun lain (616/2021, jatkossa voimaansaannolaki) 9 §:ssä.

Väliaikaisen HUS-valmisteluryhmän tehtävistä säädetään voimaansaannolain 11 §:ssä. Sen mukaan väliaikainen HUS-valmisteluryhmä valmistelee ehdotuksen HUS-yhtymän perussopimukseksi. Lisäksi sen on valmistettava ne asiat, jotka ovat HUS-yhtymän perustamiseksi ja toiminnan käynnistämiseksi välttämättömiä käsitellä yhtymän ylimmän toimielimen kokouksessa, Uudenmaan aluevaltuustojen kokouksessa tai Helsingin kaupunginvaltuustossa.

Väliaikaisen HUS-valmisteluryhmän tehtävistä HUS-yhtymän ylintä päätösvaltaa käyttävän toimielimen ensimmäisen kokouksen valmistelussa säädetään puolestaan voimaansaannolain 46 §:ssä. Väliaikaisen valmisteluryhmän työ päättyy, kun HUS-yhtymän ylintä päätösvaltaa käyttävä toimielin on valinnut yhtymän yhtymähallituksen. Väliaikaisen HUS-valmisteluryhmän tekemä ehdotus on pohjaesityksenä yhtymän ylintä päätösvaltaa käyttävän toimielimen käsittelyssä.

HUSin hallituksen päätöksen 27.9.2021 § 143 mukaisesti väliaikaisen HUS-valmisteluryhmän toiminnasta aiheutuvat kustannukset rahoitetaan sitä varten myönnetystä valtionavustuksesta (VNA hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän toiminnan valmistelun rahoituksesta vuosina 2021 ja 2022, A 664/2021). Asetuksen 5 §:n 1 momentin mukaisesti HUS-kuntayhtymälle avustusta myönnetään enintään 75 000 euroa vuonna 2021 ja enintään 75 000 euroa vuonna 2022.

Väliaikainen HUS-valmisteluryhmä asetettiin HUS-kuntayhtymän hallituksen päätöksellä 27.9.2021 § 143. Uudenmaan hyvinvointialueiden väliaikaiset valmistelutoimielimet (VATE), Helsingin kaupunki ja HUS-kuntayhtymä kukin nimesivät valmisteluryhmään yhden jäsenen ja va-

rajäsenen. Väliaikaisen HUS-valmisteluryhmän puheenjohtajana ja esittelijänä on toiminut Helsingin kaupungin nimeämä jäsen.

Väliaikaisen HUS-valmisteluryhmän järjestäytyi 7.10.2021. Järjestäytymiskokouksessa hyväksyttiin valmisteluryhmän kokous- ja päätöksentekomenettely ja työtavat sekä valittiin asiantuntijasihteeristö. Asiantuntijasihteeristö on vastannut kokousasioiden valmistelusta väliaikaisen HUS-valmisteluryhmän päätösten mukaisesti. Väliaikainen HUS-valmisteluryhmä on kokoontunut 28.3.2022 mennessä 16 kertaa. Osana valmistelua väliaikainen HUS-valmisteluryhmä on tavannut Helsingin yliopiston ja HUS-kuntayhtymän henkilöstöjärjestöjen edustajia.

HUS-yhtymän valmistelun tueksi perustettiin Uudenmaan tasoinen poliittinen seurantaryhmä, johon Uudenmaan hyvinvointialueiden väliaikaiset valmistelutoimielimet ja Helsingin kaupunki ovat nimenneet edustajansa. Poliittinen seurantaryhmä kokoontui 17.12.2021, 18.1.2022, 17.2.2022 ja 22.3.2022. Väliaikaisen HUS-valmisteluryhmän puheenjohtaja raportoi poliittisen seurantaryhmän kokouksissa perussopimusvalmistelun etenemisestä.

Voimaantulolain 16 §:n mukaisesti ensimmäiset aluevaalit toimitettiin sunnuntaina 23.1.2022. Vaaleissa valittujen aluevaltuustojen toimikausi alkoi 1.3.2022. Aluevaltuustojen järjestäytyttyä poliittisen seurantaryhmän korvasi Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin nimeämistä luottamushenkilötaustaisista edustajista koostuva kokoonpano, joka kävi perussopimuksen hyväksymistä varten tarvittavat poliittiset keskustelut. Neuvottelujen tavoitteena oli alueiden yhteisen näkemysmuodostaminen, jotta perussopimuksen käsittely toimielimissä onnistuu voimaantulolain mukaiseen määräaikaan mennessä. Poliittiset neuvottelut pidettiin 9.3.2022 ja 22.3.2022.

Väliaikainen HUS-valmisteluryhmä päätti 28.3.2022 antaa ehdotuksensa HUS-yhtymän perussopimukseksi ja sen perusteluiksi. Ehdotettu perussopimus vastaa 22.3.2022 päättyneiden poliittisten neuvottelujen lopputulosta.

Yleistä HUS-yhtymään sovellettavasta lainsäädännöstä

Uusimaa-lakia sovelletaan Helsingin kaupungin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden lisäksi HUS-yhtymään sen järjestäessä sosiaali- ja terveydenhuoltoa. HUS-yhtymään sovelletaan lisäksi, mitä hyvinvointialuelain 8 luvussa säädetään hyvinvointiyhtymästä, ellei Uusimaa-laissa toisin säädetä. Lisäksi HUS-yhtymään sovelletaan mitä hyvinvointialuelain 15 §:ssä säädetään hyvinvointialueen lainaottovaltuudesta sekä mitä mainitun lain 16 §:ssä säädetään investointien ohjauksesta. HUS-yhtymään sovelletaan myös mainitun lain 17–20 §:n säännöksiä valtion

11.04.2022

takauksesta, 21 §:ää valtakunnallisesta toimitila- ja kiinteistöhallinnon osaamiskeskuksesta ja 33 §:ää kansalliskielilautakunnasta.

HUS-yhtymän järjestäessä Uusimaa-lain nojalla terveydenhuoltoa siihen sovelletaan lisäksi, mitä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021, jatkossa sote-järjestämislaki) 4, 5, 8–20, 22–26, 29, 30, 32 ja 34–39 §:ssä, 6 ja 7 luvussa sekä 56, 57, 59 ja 61 §:ssä säädetään hyvinvointialueesta. Mainitut säännökset koskevat pääasiassa järjestämisvastuun sisältöä sosiaali- ja terveydenhuollossa, kuten velvollisuutta tarjota saavutettavia palveluja ja yhteensovittaa palveluja sekä muun muassa palvelujen hankinnan periaatteita, sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tavoitteiden huomioimista sekä yliopistollisen sairaalan ylläpitoon liittyviä tehtäviä.

Uusimaa-lain perustelujen mukaan edellä mainittu tarkoittaa sitä, että lähes kaikkia sote-järjestämislain säännöksiä sovelletaan HUS-yhtymään. Lisäksi perusteluissa todetaan, että HUS-yhtymä mainitaan sote-järjestämislaissa nimenomaisesti joissain kohdissa, joissa on tarve mainita HUS-yhtymä sen tehtävän (esim. 34 § yliopistollinen sairaala) perusteella. HUS-yhtymään sovelletaan lisäksi, mitä muualla laissa säädetään terveydenhuollon järjestämisestä.

Yleistä HUS-yhtymän perussopimuksesta

HUS-yhtymä perustetaan nykyisten kuntayhtymien tapaan Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin välisellä perussopimuksella. HUS-yhtymää ei näin ollen perusteta suoraan lain perusteella, vaan se saa oikeushenkilön aseman vasta perussopimuksen hyväksymisellä.

Hyvinvointialuelain 59 §:ssä säädetään hyvinvointiyhtymän perussopimuksen vähimmäisisällöstä. Perussopimus on Helsingin kaupungin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden välinen sopimus, joten HUS-yhtymä, joka sopimuksella perustetaan, ei ole sopimusosapuoli. Perussopimus ja siinä ilmaistu Helsingin kaupungin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden tahto on HUS-yhtymän toiminnan lähtökohta.

Hyvinvointialuelain 59 §:n mukaisesti perussopimuksessa on sovittava ainakin:

- 1) hyvinvointiyhtymän nimestä, kotipaikasta ja sen jäsenenä olevista hyvinvointialueista;
- 2) hyvinvointiyhtymän tehtävistä;
- 3) yhtymäkokousedustajien tai yhtymävaltuuston jäsenten lukumäärästä ja äänivallan perusteista;

- 4) hyvinvointiyhtymän muista toimielimistä sekä niiden tehtävistä, päätösvallasta ja koollekutsumisesta;
- 5) siitä, mikä hyvinvointiyhtymän toimielin valvoo hyvinvointiyhtymän etua, edustaa hyvinvointiyhtymää ja tekee sen puolesta sopimukset;
- 6) jäsenenä olevien hyvinvointialueiden osuudesta hyvinvointiyhtymän peruspääomaan sekä jäsenenä olevien hyvinvointialueiden osuudesta hyvinvointiyhtymän varoihin ja vastuusta sen veloista sekä muista hyvinvointiyhtymän taloutta koskevista asioista;
- 7) hyvinvointiyhtymän hallinnon ja talouden tarkastuksesta;
- 8) hyvinvointiyhtymästä eroavan hyvinvointialueen ja toimintaa jatkavien hyvinvointialueiden asemasta;
- 9) hyvinvointiyhtymän purkamisesta ja loppuselvityksen suorittamisesta;
- 10) talouden ja toiminnan seurantajärjestelmästä ja raportoinnista jäsenenä oleville hyvinvointialueille.

Perussopimuksessa voidaan myös sopia, että sopimuksessa sovituissa asioissa päätöksen tekemiseen vaaditaan määränemmistö.

Ehdotetun perussopimuksen yksityiskohtaiset perustelut

1 Luku – Yleiset määräykset

1 § Hyvinvointiyhtymän nimi ja kotipaikka

HUS-yhtymän nimi perustuisi Uusimaa-lain 4 lukuun, jossa säädetään HUS-yhtymän perustamisesta. Yhtymän kotipaikka määräytyisi sen mukaan, missä kunnassa sen hallintoa hoidetaan. HUS-yhtymän hallintoa hoidettaisiin Helsingissä.

2 § HUS-yhtymän jäsenet

Uusimaa-lain 4 §:n mukaan erikoissairaanhoidon palvelujen järjestämiseksi Uudenmaan hyvinvointialueilla ja Helsingin kaupungilla on velvollisuus kuulua HUS-yhtymään. Uudenmaan hyvinvointialueet ovat Länsi-Uudenmaan, Keski-Uudenmaan, Vantaan ja Keravan sekä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueet.

HUS-yhtymä ja sen jäsenet tekisivät keskenään kiinteää yhteistyötä niille laissa säädettyjen ja tässä perussopimuksessa sekä muissa sopimuksissa määrättyjen vastuiden ja tehtävien hoitamiseksi. Kiinteällä yhteistyöllä tarkoitettaisiin paitsi lakisääteistä yhteistyötä esimerkiksi järjestämissopimuksen, perussopimuksen, hyvinvoinnin ja terveyden

edistämisen sekä valmiuden ja varautumisen suhteen, myös kiinteää viranhaltijatason yhteistyötä esimerkiksi toiminnan ja talouden kehittämiseksi.

2 Luku – Tehtävät, strategia ja ohjaus

3 § HUS-yhtymän tehtävät

HUS-yhtymä olisi hyvinvointialuelain 58 §:n mukainen hyvinvointiyhtymä. Se poikkeaisi kuitenkin muista hyvinvointiyhtymistä siten, että sillä olisi erikseen laissa säädettyä järjestämisvastuuta. HUS-yhtymän tehtävät määrittäisivät perussopimuksen, sille laissa säädetyn järjestämisvastuun sekä Uusimaa-lain 9 §:n mukaisen järjestämissopimuksen kautta.

Ehdotetun perussopimuksen 3 §:n 1 momentti koskisi palveluja, joista HUS-yhtymällä on järjestämisvastuu lain tai järjestämissopimuksen nojalla. HUS-yhtymän järjestämisvastuusta säädetään Uusimaa-lain 5 §:ssä, muista tehtävistä 6 §:ssä, yliopistollisesta sairaalasta 7 §:ssä ja terveyden edistämisestä 8 §:ssä. Uusimaa-lain perustelujen mukaan HUS-yhtymän tehtäviä koskevissa säännöksissä on otettu huomioon sekä keskitetyt tehtävät, erityysoaamista edellyttävät tehtävät, että erikoissairaanhoidon palvelujen hoidon edellyttämät määrälliset ja sisällölliset vaatimukset. Lisäksi lakisääteisissä tehtävissä on otettu huomioon toiminta yliopistollisena sairaalana ja siihen liittyvä opetuksen ja tutkimuksen turvaaminen.

HUS-yhtymällä olisi velvollisuus ylläpitää yliopistollista sairaalaa, vastata sille kuuluvien palvelujen tutkimus-, koulutus- ja kehittämistoiminnasta, vastata sille kuuluvista yhteistyöalueen tehtävistä, vastata terveydenhuoltolain 55 §:n mukaisesta tietojen julkaisemisesta sille kuuluvien palvelujen osalta sekä edistää Uudenmaan asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä.

Valtioneuvoston asetuksessa erikoissairaanhoidon työnjaosta ja eräiden tehtävien keskittämisestä (A 582/2017, jatkossa keskittämisasetus) määrätään tehtävistä valtakunnallisen kokonaisuuden suunnittelua ja toimintojen yhteen sovittamista varten. Keskittämisasetuksessa HUS-kuntayhtymälle keskitetyt tehtävät siirtyisivät HUS-yhtymälle. Lisäksi samalla asetuksella keskitetään yliopistollisille sairaaloille lukuisa joukko muita tehtäviä, joista HUS-yhtymä yliopistollisen sairaalan ylläpitäjänä olisi jatkossa vastuussa.

HUS-yhtymä olisi vastuussa yhteistyöalueensa yhteistyösopimuksen laatimisen edellyttämistä hallinnollisista tehtävistä sote-järjestämislain 35 §:n nojalla. Yhteistyösopimuksen tarkoituksena on saman lain 36 §:n mukaan varmistaa yhteistyöalueeseen kuuluvien hyvinvointialuei-

11.04.2022

den työnjako, yhteistyö ja yhteensovittaminen siltä osin kuin se on tarpeellista hyvinvointialueiden lakisääteisten tehtävien toteutumisen ja sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuuden turvaamiseksi.

HUS-yhtymän tehtävänä olisi myös sote-järjestämislain 50 §:n mukaisesti koordinoita Uudenmaan alueella HUS-yhtymän ja hyvinvointialueiden varautumista sosiaali- ja terveydenhuollon normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Lisäksi sote-järjestämislain 51 §:n mukaisesti HUS-yhtymä ohjaisi sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueellaan sosiaali- ja terveydenhuollon valmiussuunnittelua valtakunnallisten yhtenäisten periaatteiden mukaisesti. HUS-yhtymässä tulisi yhteistyöalueen tilannekuvan luomista ja ylläpitämistä varten olla sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskus.

Ehdotetun perussopimuksen 3 §:n 2 momentin mukaan HUS-yhtymä voisi tarjota jäsenilleen muita tehtäviinsä liittyviä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tai niitä tukevia palveluja sekä olla osakkaana tai jäsenenä yhteisöissä, jotka edistävät HUS-yhtymän tehtäviin liittyviä tavoitteita tai toimintoja. Tämä ei kuitenkaan saisi vaarantaa 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien toteuttamista.

Ehdotettu perussopimuskirjaus tukipalveluista perustuu hyvinvointialuelain 58 §:n 3 momenttiin, jonka mukaan hyvinvointiyhtymän tehtävinä voi olla vain sen jäsenenä olevien hyvinvointialueiden toimialaan kuuluvien tehtävien tukipalvelujen tuottamiseen liittyviä tehtäviä. Lainkohdan yksityiskohtaisten perustelujen mukaan tukipalveluiksi katsotaan tässä yhteydessä kaikki sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen toimintaa tukevat tehtävät kuten esimerkiksi keskitetty ruokahuolto, siivous, laitehuolto, toimisto- ja hallintopalvelut, palkanlaskenta-, talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut, ICT-palvelut tai kiinteistötoimi, tekniset palvelut sekä laboratoriot ja kuvantamispalvelut.

HUS-yhtymä voisi myös olla osakkaana tai jäsenenä yhteisöissä, jotka edistävät sen tehtäviin liittyviä tavoitteita tai toimintoja. HUS-yhtymä ja sen tytäryhteisöt muodostaisivat konsernin. Nykyiseen HUS-konserniin 1.4.2022 alkaen kuuluvat tytäryhtiöt HUS-Kiinteistöt Oy, Puro Tekstiilihuoltopalvelut Oy, Hyks-Instituutti Oy ja Orton Oy, neljä asunto- ja kiinteistöosakeyhtiötä sekä joukko osakkuus- ja yhteisyrityksiä, joista merkittävin on Oy Apotti Ab.

Ehdotetun perussopimuksen 3 §:n 3 momentin mukaan HUS-yhtymä voisi tarjota tehtäviinsä liittyviä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tai niitä tukevia palveluja myös muille kuin jäsenilleen edellyttäen, että palveluista saatava korvaus kattaa täysimääräisesti niistä aiheutuvat kustannukset. Tämä ei kuitenkaan saisi vaarantaa 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tehtävien ja palvelujen toteuttamista. Näitä palveluja ku-

vataan tarkemmin ehdotetun perussopimuksen HUS-yhtymän tulonmuodostusta koskevan 24 §:n perusteluissa.

4 § HUS-järjestämissopimus

Pykälässä määrättäisiin HUS-yhtymän, Helsingin kaupungin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden velvollisuudesta laatia lakisääteinen HUS-järjestämissopimus, jossa sovitaan osapuolten keskinäisestä työnjaosta, yhteistyöstä ja toiminnan yhteensovittamisesta terveydenhuollon palvelujen järjestämiseksi sikäli, kun niistä ei ole laissa erikseen säädetty.

HUS-järjestämissopimuksesta säädetään Uusimaa-lain 3 luvussa. Lain mukaan Uudenmaan hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän on laadittava järjestämissopimus, jonka tarkoituksena on varmistaa osapuolten työnjaon, yhteistyön ja toiminnan yhteensovittamisen toteutuminen siltä osin kuin se on tarpeellista osapuolten lakisääteisten tehtävien hoitamisen ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuuden turvaamiseksi. HUS-järjestämissopimuksessa ei voida sopia sellaisten tehtävien siirtämistä hyvinvointialueelle, jotka ovat Uusimaa-lain 5 ja 6 §:ssä säädetty HUS-yhtymän järjestämisvastuulle.

Lain mukaan HUS-järjestämissopimus on tarkistettava vähintään kerran aluevaltuuston toimikauden aikana ja sen toteutumista on seurattava. Sopimusta on myös tarvittaessa muutettava. HUS-järjestämissopimus tulisi voimaan sen jälkeen, kun Uudenmaan hyvinvointialueiden aluevaltuustot, Helsingin kaupunginvaltuusto ja HUS-yhtymän ylintä päätösvaltaa käyttävä toimielin ovat sen hyväksyneet.

Järjestämissopimukseen sisältyvien tehtävien siirron yhteydessä olisi sovittava tehtäviin kohdistuvasta rahoituksesta.

5 § HUS-yhtymän strategia

Ehdotetun perussopimuksen mukaan HUS-yhtymällä olisi strategia, jossa päätettäisiin sen toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. HUS-yhtymää johdettaisiin strategian mukaisesti. Strategian tulisi perustua arvioon HUS-yhtymän ja sen jäsenten tilanteesta strategian laatimishetkellä sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista HUS-yhtymän tehtävien toteuttamiseen. Strategia valmistettaisiin yhteistyössä jäsenten kanssa.

Hyvinvointialuelain 41 §:ssä säädetään hyvinvointialuestrategiasta. Lainkohdan mukaan hyvinvointialuestrategiassa tulee ottaa huomioon 1) asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen hyvinvointialueen tehtäväalalla; 2) palvelujen järjestämistä ja tuottamista koskevat strategiset linjaukset; 3) hyvinvointialueen tehtäviä koskevissa laeissa säädetty pal-

velutavoitteet; 4) omistajapolitiikka; 5) henkilöstöpolitiikka; ja 6) asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet. Lisäksi kaksikielisellä hyvinvointialueella strategiassa tulee huomioida kielellisten oikeuksien toteutuminen hyvinvointialueen palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa.

Ehdotetun perussopimuksen mukaan HUS-yhtymän strategian tulisi sisältää vastaavat asiat kuin hyvinvointialuestrategian, ottaen huomioon HUS-yhtymän tehtäväala, sitä koskeva lainsäädäntö ja sille laissa sekä sopimuksissa asetetut tavoitteet. Tämän lisäksi ehdotetun perussopimuksen mukaan strategiassa huomioitaisiin HUS-yhtymän pitkän aikavälin tuottavuus ja taloudellisuus.

HUS-yhtymän strategian valmistelussa olisi huomioitava lisäksi sotejärjestämislain 11 §:n mukainen palvelustrategia. Sotejärjestämislain 11 §:n mukaan HUS-yhtymän on laadittava taloutensa ja toimintansa suunnittelua ja johtamista varten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategia osana HUS-yhtymän strategiaa. Palvelustrategiassa on otettava huomioon 22 §:ssä tarkoitetut sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet yhdenvertaisen, laadukkaan ja kustannusvaikeuttavan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle.

Hyvinvointialuelain 115 §:ssä säädetään strategian huomioon ottamisesta talousarvion ja -suunnitelman laatimisessa. Lainkohdan yksityiskohtaisten perustelujen mukaan talousarvion ja taloussuunnitelman liitos strategiaan tulisi olla kiinteä ja niihin otettujen tavoitteiden tulisi olla strategiaa toteuttavia.

6 § Omistajaohjaus

Hyvinvointialuelain 48 §:n mukaan omistajaohjauksella tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla hyvinvointialue omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintoon ja toimintaan. Omistajaohjaus voi liittyä esimerkiksi perustamissopimukseen, palvelujen tuottamista koskeviin ja muihin sopimukseen, henkilövalintoihin, ohjeiden antamiseen hyvinvointialuetta eri yhteisöissä edustaville henkilöille sekä muihin vastaaviin seikkoihin. Hyvinvointialuelain perusteluissa todetaan edelleen, että omistajaohjaukselliset toimet eivät ole lueteltavissa tyhjentyvästi, vaan ne ovat tilanteesta ja ohjauksen kohteena olevasta yhteisöstä ja sitä koskevasta lainsäädännöstä riippuvaisia.

Lainkohdan perustelujen mukaan omistajaohjauksen tavoitteena on, että ohjauksen kohteena oleva yhteisö ottaa toiminnassaan huomioon omistajansa tahdon ja tavoitteet. Yhteisön päätösvaltaa käyttää kuitenkin aina sen oma, kutakin organisoitumismuotoa koskeva, erityislainsäädännössä säädelty toimielin. Hyvinvointialue ja Helsingin kaupunki eivät voisi puuttua HUS-yhtymän oman toimielimen yksittäiseen pää-

tökseen tai tehdä päätöstä suoraan sen puolesta. Erityislainsäädäntö ei kuitenkaan muodosta estettä sille, että hyvinvointialue ja Helsingin kaupunki tavoittelisivat vahvaa ja aktiivista omistajuutta, jonka seurauksena omistajaohjauksen kohteena oleva HUS-yhtymä toimisi hyvinvointialueen ja Helsingin kaupungin strategisten tavoitteiden suuntaisesti.

Nykyisessä HUS-kuntayhtymässä ohjaavana foorumina toimii HUSin ja jäsenkuntien muodostama strateginen yhteistyöryhmä HUS Strato, jonka tehtävänä on sovittaa yhteen HUSin ja jäsenkuntien näkemykset talouden ja toiminnan olennaisimpien kysymysten suhteen. HUS Strato ottaa myös kantaa pidemmän aikavälin strategiaan suuntaviivoihin alueelliset näkökulmat huomioiden.

Nykyisen HUS-kuntayhtymän omistajaohjaus on kuitenkin varsin haantunutta johtuen suurelta osin kuntayhtymän jäsenten määrästä. Nykyiset 24 jäsenkuntaa eivät kykene ohjaamaan kuntayhtymää tehokkaasti, sillä jäsenpohja on laaja. Jatkossa Uusimaa-lain nojalla terveydenhuollon järjestämisvastuu on osittain jaettu, eikä integraatio toteudu suoraan lain nojalla, joten tarve nykyistä parempaan erikoissairaanhoidon suunnittelun ja hallinnon ohjaamiseen korostuu. Sotepeudistuksen edellyttämä palvelujen integraatio sekä painopisteen siirtäminen perustasolle edellyttää tiivistä yhteistyötä alueella sekä vahvempaa ja vaikuttavampaa omistajaohjausta.

Sosiaali- ja terveystalokunta on sotepeudistusta koskevassa mietinnössään todennut, että Uudellamaalla ei muodosteta vastaavaa rakenteellista integraatiota kuin muualla Suomessa, joten alueelle ei muodostu rakenteen kautta suoraan vastaavia kannusteita kuin muilla hyvinvointialueilla. Valiokunnan mietinnön mukaan erillisratkaisun toiminnallinen onnistuminen edellyttää, että Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän on kyettävä nykyistä tiiviimpään dialogiseen strategiseen yhteistyöhön. Yhteistyön keskeisenä tavoitteena tulee olla kaikille toimijoille yhdessä ja yhteisesti asetetut strategiset tavoitteet ja mittarit, joiden kautta Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin HUS-yhtymään kohdistama omistajaohjaus on mahdollisimman yhdensuuntaista sekä strategisella että operatiivisella tasolla. Näiden strategisten tavoitteiden päämääränä tulee valiokunnan näkemyksen mukaan olla asiakkaan näkökulmasta palvelujen toiminnallisen kokonaisuuden toteutus sekä palvelujen laadun ja potilasturvallisuuden varmistaminen niin HUS-yhtymässä kuin hyvinvointialueilla.

Sote-peudistuksen hallituksen esityksen (HE 241/2020) perustelujen mukaan HUS-yhtymän omistajaohjausta voidaan nyky malliin verrattuna vahvistaa, kun omistajia on vähemmän. Painopisteen siirtoa peruspalveluihin voidaan siten toteuttaa paremmin kuin nykyisessä kuntayhtymämallissa. Tiukemmalla omistajaohjauksella voidaan vaikuttaa myös

HUS-yhtymän kustannusten hallintaan. Tämä on keskeistä, jotta painopistettä voidaan siirtää peruspalvelujen rahoittamiseen.

Ehdotetun perussopimuksen 6 §:n mukaisesti omistajaohjauksella HUS-yhtymän jäsenet myötävaikuttaisivat sen hallintoon ja toimintaan. Ehdotetussa perussopimuspykälässä kuvattaisiin esimerkinomaisesti keinoja, joilla omistajaohjausta olisi mahdollista toteuttaa. Näitä olisivat muun muassa toimiohjeiden antaminen jäseniä yhtymäkokouksessa edustaville henkilöille, yhteisvalmistelu ja lausuntomenettely.

Jäsenten HUS-yhtymään kohdistamia omistajaohjauksen keinoja ei olisi tarpeen määritellä tyhjentävästi perussopimuksessa, koska, kuten hyvinvointialuelain perusteluissa todetaan, käytettävät omistajaohjauksen keinot ovat tilanteesta, ohjauksen kohteena olevasta yhteisöstä ja sitä koskevasta lainsäädännöstä riippuvaisia. Tästä syystä niistä määrittäisiin perussopimukseen verrattuna joustavammalla tavalla, eli HUS-yhtymän hallintosäännössä, tai sovittaisiin HUS-järjestämissopimuksessa. Hallintosäännössä annettaisiin muun muassa tarkemmat määräykset nykyistä HUS Stratoa vastaavasta virkajohdon yhteistyöryhmästä ja sen tehtävistä.

Hallintosäännössä ja järjestämissopimuksessa määriteltävien ohjauskeinojen lisäksi HUS-yhtymän ja sen omistajien välillä tarvittaisiin myös epämuodollista ohjausta ja keskustelua HUS-yhtymään kohdistuvista odotuksista ja tavoitteista. Tästä syystä ehdotetun perussopimuspykälän mukaan omistajaohjauksen keinoista voitaisiin sopia myös muutoin kuin hallintosäännössä ja järjestämissopimuksessa.

3 Luku – Yhtymäkokous

7 § Ylintä päätösvaltaa käyttävä toimielin

Laissa ei säädetä HUS-yhtymän ylintä päätösvaltaa käyttävästä toimielimestä, vaan asia on jätetty päätettäväksi HUS-yhtymän perussopimuksessa. Uusimaa-lain 14 §:n mukaan HUS-yhtymän ylintä päätösvaltaa käyttää yhtymävaltuusto tai yhtymäkokous. Ehdotetun perussopimuksen mukaan HUS-yhtymän ylintä päätösvaltaa käyttäisi yhtymäkokous.

Hyvinvointiyhtymän yhtymäkokous vastaisi pitkälti nykyisten kuntayhtymien yhtymäkokouksia, joissa kuntayhtymän jäsenten toimitukset otavat etukäteen kantaa yhtymäkokouksissa käsiteltäviin asioihin ja ohjeistavat edustajaansa kutakin kokousta varten erikseen. Yhtymäkokousmalli vahvistaisi omistajaohjausta, koska se toisi ohjaavat organisaatiot lähemmäs yhtymän päätöksentekoa. Yhtymäkokousmallissa hallituksen rooli olisi vahva, jolloin hallituksen toimivuus, henkilövalinnat ja voimasuhteet korostuisivat.

11.04.2022

Yhtymäkokousmallista seuraisi ohjaaville organisaatioille valtuustomallia enemmän vaatimuksia ja edellytyksiä käsitellä ja linjata etukäteen yhtymäkokouksessa päätettäviä asioista. Tällöin jäsenten valmius ja velvollisuus tehdä selkeitä linjauksia korostuisi. Vaikka yhtymäkokousmalli edellyttäisi ohjaavilta organisaatioilta valtuustomallia enemmän toimenpiteitä, voitaisiin sitä kuitenkin tässä tapauksessa pitää mallin vahvuutena. Ohjaavilla organisaatioilla eli Helsingin kaupungilla ja Uudenmaan hyvinvointialueilla on ensisijainen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämistä vastuu ja velvollisuus kanavoida valtiolta tuleva rahoitus perustason palveluihin ja HUS-yhtymän tuottamiin palveluihin. Näin ollen olisi perusteltua ja tarpeen, että hyvinvointiyhtymän jäsenet käsitelisivät ja antaisivat oman näkemyksensä yhtymäkokouksessa päätettävistä asioista jo ennakolta.

Hyvinvointialuelain mukaan HUS-yhtymän ylin päättävä toimielin päättää hyvinvointiyhtymän talousarviosta ja taloussuunnitelmasta (63 §:n 2 mom. ja 22 §:n 2 mom.). Näin ollen ylimmällä päättävällä toimielimellä olisi merkittävää päätösvaltaa hyvinvointiyhtymän taloutta koskevista asioista. Yhtymäkokousmallissa olisi parhaat edellytykset jakaa uudesta rahoitusmallista seuraavat säästöpaineeet tasaisesti alueiden ja HUS-yhtymän kesken. Yhtymäkokousmalli mahdollistaisi paremmin HUS-yhtymän talousarvion ja –suunnitelman yhtenäistämisen jäsenten talousarvioiden kanssa, kun HUS-yhtymän talousarviosta ei päätettäisi erillään rahoitusvastuussa olevista hyvinvointiyhtymän jäsenistä.

Yhtymäkokouksen valitsemista HUS-yhtymän ylimmäksi päättäväksi toimielimeksi puoltaisi myös se, että tällöin ohjausvalta sotepe-asioissa säilyisi niillä toimielimillä (aluevaltuusto/kaupunginvaltuusto), jotka on vaaleilla valittu päättämään kyseisistä asioista. Yhtymäkokousedustaja olisi nimittäin kokouksessa sidottu noudattamaan näiltä tai niiden päättämiltä toimielimiltä saamia ohjeita. Mikäli HUS-yhtymän ylin päättävä toimielin olisi yhtymävaltuusto, ei valtuutettuja valittaisi vaaleilla, vaan heidät nimitettäisiin HUS-yhtymän jäsenten toimesta. Yhtymävaltuustomalli tarkoittaisi myös erityisesti aluevaltuustojen näkökulmasta merkittävää päätösvalan vähenemistä. Aluevaltuustot valitaan vastaamaan vain ja ainoastaan sotepe-asioista. Kaupunginvaltuustoon verrattua niiden tehtävät ja toimivalta ovat siis huomattavasti rajallisemmat. Mikäli HUS-yhtymän ylin päättävä toimielin olisi yhtymävaltuusto, olisi sen mahdollista tehdä sote-asioissa päätöksiä, jotka olisivat vastoin aluevaltuustojen näkemystä, eikä aluevaltuustoilla olisi vaikutusvaltaa asiaan. Yhtymävaltuutetut eivät nimittäin olisi sidottuja aluevaltuustojen kantaan. Yhtymäkokousmallissa alueiden ääni tulisi päätöksenteossa vahvemmin esiin, kun yhtymäkokousedustajan tulisi yhtymäkokouksessa tuoda esiin edustamansa hyvinvointialueen tai Helsingin kaupungin kanta.

Hyvinvointialuelain 63 §:n 1 momentin mukaan yhtymäkokous on pidettävä vähintään kaksi kertaa vuodessa. Tarpeen mukaan se olisi mahdollista kutsua koolle useamminkin. Uusimaa-lain 16 §:n mukaisesti kukin HUS-yhtymän jäsen nimeäisi yhtymäkokoukseen 1–3 edustajaa sen mukaan kuin perussopimuksessa sovitaan. Koska yhtymäkokousedustajat käyttäisivät Uusimaa-lain mukaan alueensa äänivaltaa yhdessä, nähtiin valmistelussa selkeänä, että kutakin jäsentä edustaisi yhtymäkokouksessa yksi edustaja. Ehdotetun perussopimuksen mukaan yhtymäkokous valitsisi keskuudestaan puheenjohtajan.

8 § Äänivalta

Hyvinvointialuelain 59 §:ssä säädetään hyvinvointiyhtymän perussopimuksen vähimmäisisällöstä. Sen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan ylimmän päättävän toimielimen valinnan lisäksi perussopimuksessa on sovittava siitä, miten jäsenenä olevien hyvinvointialueiden välinen äänivalta jakautuu ja mikä on äänivallan jakautumisen peruste. Äänivallan peruste on jäsenenä olevien hyvinvointialueiden harkinnassa; yleisimmin se on asukasluku, peruspääomaosuus tai esimerkiksi perustettavan hyvinvointiyhtymän palvelujen käyttö tietyllä aikavälillä.

Valmistelun aikana tarkasteltiin äänivallan jakautumista asukasluvun perusteella ja peruspääomaosuuksien perusteella. Asukasluvun perusteella määräytyvä äänivalta tarkistettaisiin vaalikausittain Tilastokeskuksen väestörakennetilaston vaalivuotta edeltävää vuotta edeltäneen vuoden lopussa olevien tietojen mukaan. Tässä mallissa äänivalta ei siis olisi staattinen, vaan kehittyisi väkiluvun mukaan. Vastaavasti peruspääomasuuksiin pohjautuvassa mallissa äänivalta olisi pysyvä ja se voisi muuttua vain peruspääomaosuuksia muuttamalla.

Valmistelussa päädyttiin ehdottamaan vaihtoehtoa, jossa yhtymäkokouksessa jäsenten äänivalta jakautuisi niiden asukasmäärien suhteessa. Asukasmäärien katsottiin olevan pitkäjänteisempi ratkaisu kuin peruspääoma. Lisäksi jäsenet saavat rahoituksensa asukkaiden palvelutarpeen mukaisesti, joten asukasluvulla katsottiin olevan rooli myös jäsenten taloudellisten kantokyvyn määrittämisessä. Asukasmäärien käyttöä puolsi myös se, että se vastaisi alueiden kehitystä, eikä jäisi staattiseen tilaan. Suhteelliset asukasluvut, joiden mukaan äänivalta jakautuisi, on kuvattu alla olevassa kaaviossa.

Kunta	Asukasluku	%
Helsinki	656 920	38,58 %
Länsi-Uudenmaan hva yhteensä	473 838	27,83 %
Espoo	292 796	17,20 %
Hanko	8 042	0,47 %

11.04.2022

Asia/6

Inkoo	5 321	0,31 %
Karkkila	8 696	0,51 %
Kauniainen	10 178	0,60 %
Kirkkonummi	40 082	2,35 %
Lohja	45 886	2,69 %
Raasepori	27 528	1,62 %
Siuntio	6 149	0,36 %
Vihti	29 160	1,71 %
Vantaan ja Keravan hva yhteensä	274 336	16,11 %
Kerava	37 105	2,18 %
Vantaa	237 231	13,93 %
Keski-Uudenmaan hva yhteensä	199 330	11,71 %
Hyvinkää	46 576	2,74 %
Järvenpää	44 455	2,61 %
Mäntsälä	20 783	1,22 %
Nurmijärvi	43 663	2,56 %
Pornainen	5 070	0,30 %
Tuusula	38 783	2,28 %
Itä-Uudenmaan hva yhteensä	98 254	5,77 %
Askola	4 878	0,29 %
Lapinjärvi	2 621	0,15 %
Loviisa	14 745	0,87 %
Myrskylä*	1 871	0,11 %
Porvoo	50 619	2,97 %
Pukkila*	1 833	0,11 %
Sipoo	21 687	1,27 %
Yhteensä	1 702 678	100,00 %

*Myrskylän ja Pukkilan kuntien sosiaali- ja terveydenhuolto siirtyy uudistuksen yhteydessä Päijät-Hämeen sairaanhoitopiiristä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueeseen. Tämä huomioitaisiin asukaslukuun perustuvassa äänivallassa.

LÄHDE: Tilastokeskus 2020, Väkiluku kuukausittain ja alueittain, 1990M01-2020M12 joulukuu 2020.

Valmistelun aikana hyödynnettiin Helsingin kaupungin tilaamaa konsulttiselvitystä. Konsulttiselvityksessä kartoitettiin nykyisten kuntayhtymien ylimpien päättävien toimielinten kokoonpanoja sekä kokemuksia niiden toiminnasta. Konsulttiselvitys on oheismateriaalina 2.

9 § Kokouskutsu ja päätösvaltaisuus

Yhtymäkokous on hyvinvointialuelain 63 §:n mukaan kutsuttava koolle vähintään kaksi kertaa vuodessa, mutta se voidaan kutsua koolle tarvittaessa useamminkin. Yhtymäkokouksen kutsui koolle HUS-yhtymän yhtymähallitus. Kutsu olisi toimitettava HUS-yhtymän jäsenille vähintään kuukautta ennen kokousta, ellei erityisestä syystä olisi tarpeen noudattaa lyhyempää kutsuaikaa.

Yhtymäkokous olisi päätösvaltainen, kun vähintään puolet jäsenistä ja yli puolet jäsenten äänivallasta on edustettuna kokouksessa.

10 § Yhtymäkokouksen tehtävät

Hyvinvointialuelain 63 §:ssä luetellaan ne asiat, joista yhtymäkokouksen on ainakin päätettävä. Yhtymäkokoukselle voidaan perussopimuksella vahvistaa tarpeen mukaan myös muita kuin laissa nimenomaisesti mainittuja tehtäviä. Mainitun 63 §:n mukaan yhtymäkokouksen tulisi päättää ainakin hyvinvointiyhtymän talousarviosta ja taloussuunnitelmasta, hyväksyä hyvinvointiyhtymälle hallintosääntö, valita perussopimuksen mukaiset hyvinvointiyhtymän toimielimet, päättää hyvinvointiyhtymän luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista, valita tilintarkastajat sekä päättää tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta.

Hyvinvointialuelain 63 §:ssä luetellut tehtävät vastaavat siten pääosin aluevaltuuston ja hyvinvointiyhtymän yhtymävaltuuston tehtäviä. Ehdotetun perussopimuksen mukaan yhtymäkokouksen tehtävänä olisi:

1) päättää HUS-järjestämissopimuksen hyväksymisestä HUS-yhtymän puolesta;

Uusimaa-lain 10 §:n 3 momentin mukaan kunkin alueen ja HUS-yhtymän ylin päättävä toimielin päättäisi HUS-järjestämissopimuksen hyväksymisestä.

2) päättää HUS-yhtymän strategiasta;

HUS-yhtymän strategiasta päättäminen rinnastuisi hyvinvointialueen strategiasta päättämiseen, josta säädetään hyvinvointialuelain 22 §:ssä. Strategiasta päättäminen kuuluu mainitun lainkohdan nojalla aluevaltuustolle, josta seuraisi, että HUS-yhtymässä strategiasta päättäisi yhtymäkokous.

3) hyväksyä hallintosääntö;

Toimivalta hallintosäännöstä päättämiseen perustuu hyvinvointialuelain 63 §:n 3 momenttiin.

4) valita HUS-yhtymän yhtymähallitus;

Yhtymähallitus on hyvinvointialueissa kuvattu muu toimielin, jonka yhtymäkokous valitsee hyvinvointialuelain 63 §:n 3 momentin nojalla.

5) valita tarkastuslautakunta;

Tarkastuslautakunta on hyvinvointiyhtymän lakisääteinen toimielin, jonka yhtymäkokous valitsisi hyvinvointialuelain 63 §:n 3 momentin nojalla.

6) valita kansalliskielilautakunta;

Kansalliskielilautakunta on lakisääteinen HUS-yhtymän toimielin, jonka yhtymäkokous valitsisi hyvinvointialuelain 63 §:n 3 momentin nojalla.

7) valita muiden hallintosäännössä määrättyjen toimielinten jäsenet;

Hyvinvointialuelain 63 §:n 3 momentin mukaan yhtymäkokouksen tehtävänä on hyvinvointiyhtymän toimielinten valinta. HUS-yhtymän muista toimielimistä määrätään hallintosäännössä, jonka hyväksyy yhtymäkokous.

8) valita tilintarkastajat

Tilintarkastajien valinta kuuluu yhtymäkokouksen tehtäviin hyvinvointialuelain 63 §:n 3 momentin nojalla.

9) päättää luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista;

Toimivalta luottamushenkilöiden taloudellisista etuuksista päättämiseen perustuu hyvinvointialuelain 63 §:n 3 momenttiin.

10) päättää talousarviosta ja taloussuunnitelmasta;

Talousarviosta ja taloussuunnitelmasta päättäminen perustuu hyvinvointialuelain 63 §:n 3 momenttiin. Talousarviosta ja taloussuunnitelmasta säädellään tarkemmin saman lain 115 §:ssä. Kyseisen pykälän yksityiskohtaisten perustelujen mukaan talousarvion ja taloussuunnitelman liitos hyvinvointialuestrategiaan tulisi olla kiinteä ja niihin otettujen tavoitteiden tulisi olla hyvinvointialuestrategiaa toteuttavia. Tätä sovellettaisiin siis myös HUS-yhtymän strategiaan.

Hyvinvointialuelain 115 §:n perusteluissa todetaan lisäksi, että lähtökohtaisesti kaikki aluevaltuuston talousarviossa asettamat tavoitteet

ovat sitovia siten, että ne on tarkoitettu toteutettavaksi. Toiminnan ja talouden yhteen kytkennän korostamisesta seuraa, että määrärahan tai tuloarvioiden muutosten vaikutukset toiminnallisiin tavoitteisiin selvitetään. Ehdotuksen mukaan tätä sovellettaisiin myös HUS-yhtymän talousarvion sitovuuteen siten, että yhtymäkokous päättäisi sitovuudesta.

Hyvinvointialuelain 115 §:n perusteluissa todetaan edelleen, että talousarviovuodelle asetetut määrärahat ovat sitovia ja ne voidaan ottaa talousarvioon joko brutto- tai nettomääräisenä. Bruttoperiaate tarkoittaa, että menot ja tulot budjetoidaan erikseen määrärahoina ja tuloarvioina. Nettoperiaate tarkoittaa, että talousarviossa sitovuus määrätään nettomääräisesti tulojen ja menojen erotuksena. Koska hyvinvointialueen rahoitus perustuu valtion rahoitukseen ja asiakasmaksuihin, talousarviota laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että hyvinvointialue voi omalla päätöksenteollaan vaikuttaa ensisijaisesti palvelujen ja toimintojen organisointiin eli käyttötalousmenoihin, mutta vain rajoitetusti tulovirtoihinsa. Ehdotuksen mukaan nämä seikat tulisi huomioida myös HUS-yhtymän talousarviovuodelle asetetuissa määrärahoissa.

11) päättää tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta;

Tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta päättäminen perustuu hyvinvointialuelain 63 §:n 3 momenttiin. Tilinpäätöksestä säädetään tarkemmin saman lain 117 §:ssä. HUS-yhtymän tilinpäätöksen käsittelyyn sovellettaisiin mitä mainitussa lainkohdassa todetaan hyvinvointialueen tilinpäätöksen hyväksymisestä. Näin ollen yhtymähallituksen olisi laadittava tilikaudelta tilinpäätöstilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastajien olisi tarkastettava tilinpäätös toukokuun loppuun mennessä. Yhtymähallituksen olisi saatettava tilinpäätös tilintarkastuksen jälkeen yhtymäkokouksen käsiteltäväksi. Yhtymäkokouksen olisi käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä.

Tilinpäätökseen kuuluisivat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Tilinpäätöksen tulisi antaa oikea ja riittävä kuva HUS-yhtymän tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta sekä toiminnasta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot olisi ilmoitettava liitetiedoissa. Tilinpäätöksen allekirjoittaisivat yhtymähallituksen jäsenet sekä HUS-yhtymän toimitusjohtaja.

12) päättää suunnitelman mukaisten poistojen laskentaperusteista;

Nykyisen HUS-kuntayhtymän perussopimuksen mukaan suunnitelman mukaisten poistojen perusteista päättää ylin päättävä toimielin, eli valtuusto. Tästä periaatteesta ei katsottu tarpeelliseksi poiketa HUS-

yhtymän osalta, joten ehdotetun perussopimuksen mukaan yhtymäkokous päättäisi suunnitelman mukaisten poistojen laskentaperusteista.

13) vahvistaa HUS-konsernin omistajaohjauksen periaatteet ja hyväksyä konserniohje;

Hyvinvointialuelain 22 §:n 1 momentin mukaan konserniohjeen hyväksyminen on aluevaltuuston tehtävä. HUS-yhtymän konserniohje ja omistajaohjauksen periaatteet rinnastuisivat hyvinvointialueen vastaviin ja näin ollen niistä päättäisi yhtymäkokous.

14) päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista;

HUS-yhtymän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista päättäminen rinnastuisi hyvinvointialueen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan päättämiseen, josta säädetään hyvinvointialuelain 22 §:ssä. Näistä asioista päättäminen kuuluu mainitun lainkohdan nojalla aluevaltuustolle ja tästä seuraisi, että niistä päättäisi HUS-yhtymässä yhtymäkokous.

15) päättää peruspääoman korottamisesta tai alentamisesta;

Hyvinvointialuelain 59 §:n mukaan perussopimuksessa tulee sopia jäsenenä olevien hyvinvointialueiden osuudesta hyvinvointiyhtymän peruspääomaan. Nykyisen HUS-kuntayhtymän perussopimuksen mukaan peruspääoman muuttamisesta päättää kuntayhtymän ylin päättävä toimielin, eli valtuusto. Tästä periaatteesta ei katsottu tarpeelliseksi poiketa HUS-yhtymän peruspääoman muuttamisen osalta, joten ehdotetun perussopimuksen mukaan yhtymäkokous päättää peruspääoman muuttamisesta.

16) päättää HUS-yhtymän purkamisesta lain niin edellyttäessä.

Hyvinvointialuelain 59 § edellyttää, että hyvinvointiyhtymän purkamisesta sovitaan perussopimuksessa. HUS-yhtymän asema on kirjattu lakiin, mutta mikäli lain muutos edellyttäisi HUS-yhtymän purkamista, päättäisi purkamisesta yhtymäkokous.

Ehdotetun perussopimuksen mukaan yhtymäkokous vastaisi myös muista hallintosäännössä sille määrätyistä tehtävistä.

11 § Päätöksenteko

Yhtymäkokouksessa päätökset tehtäisiin annettujen äänten yksinkertaisella enemmistöllä, ellei laista tai perussopimuksesta muuta johdu.

Hyvinvointialuelain 59 § 2 momentin mukaan perussopimuksessa voidaan sopia, että päätöksen tekemiseen vaaditaan määräenemmistö.

11.04.2022

Lisäksi perussopimuksen muuttamisesta säädetään saman lain 60 §:ssä, jonka mukaan perussopimusta voidaan muuttaa, jos vähintään kaksi kolmannelta jäsenenä olevista hyvinvointialueista sitä kannattaa ja niiden asukasluku on vähintään puolet kaikkien jäsenenä olevien hyvinvointialueiden yhteenlasketusta asukasluvusta, ellei perussopimuksessa toisin sovita. HUS-yhtymän perussopimuksessa määränemmistöä sovellettaisiin peruspääoman korottamista ja alentamista sekä perussopimuksen muuttamista koskevilla päätöksillä. Nämä päätökset katsottiin valmistelussa jäsenten kannalta merkitykseltään sellaisiksi, että määränemmistöpäätös olisi perusteltu.

Toimielimelle kuuluvista asioista voitaisiin päättää varsinaisessa kokouksessa, sähköisessä toimintaympäristössä tapahtuvassa kokouksessa (sähköinen kokous) tai sähköisesti ennen kokousta (sähköinen päätöksentekomenettely).

Sähköisessä kokouksessa ja sähköisessä päätöksentekomenettelyssä tulisi huolehtia tietoturvallisuudesta ja siitä, etteivät salassa pidettävät tiedot ole ulkopuolisten saatavissa.

4 Luku – Yhtymähallitus ja HUS-yhtymän johtaminen

12 § Yhtymähallitus

Hyvinvointialuelain 58–69 §:ssä säädetään hyvinvointiyhtymästä ja sen hallinnosta. Hyvinvointialuelain 61 §:n mukaan hyvinvointiyhtymän ylintä päätösvaltaa käyttää yhtymävaltuusto tai yhtymäkokous. Hyvinvointiyhtymällä voi olla myös muita, perussopimuksessa sovittuja toimielimiä. Siitä, että hyvinvointiyhtymällä tulee olla hallitus, ei säädetä laissa. Näin ollen myös HUS-yhtymän yhtymähallituksesta olisi sovittava perussopimuksessa. Yhtymähallitus olisi laissa tarkoitettu ”muu toimielin”. Sääntely vastaa tältä osin kuntalain (410/2015) 58 §:n mukaista sääntelyä kuntayhtymän toimielimistä. Perussopimuksen valmistelun yhteydessä on pidetty sen valmistelun alusta lähtien selvänä, että HUS-yhtymällä tulisi olla sen käytännön johtamista ja päätöksentekoa ohjaava yhtymähallitus.

Tällä hetkellä HUS-kuntayhtymän hallituksen kokoonpano on perussopimuksen perusteella 17 jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Omistajakuntia hallituksessa edustaa 15 jäsentä ja Helsingin yliopistoa kaksi jäsentä. HUS-kuntayhtymän valtuusto valitsee yhden hallituksen jäsenistä puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi. HUS-kuntayhtymän perussopimuksen mukaisesti hallitus on valittava siten, että siinä on jäsen jokaiselta HUS-kuntayhtymän sairaanhoitoalueelta ja niin, että kielelliset näkökohdat otetaan huomioon. Kuntalain 58 §:n mukaisesti hallituksen kokoonpano on Helsingin yliopiston nimeämiä jäseniä lukuun ottamatta sovittava sellaiseksi, että se vastaa jäsen-

kuntien valtuustoissa edustettuina olevien eri ryhmien kunnallisvaaleissa saamaa ääniosuutta kuntayhtymän alueella vaalilaissa säädetyn suhteellisuusperiaatteen mukaisesti. Vastaavaa sääntelyä ei sisälly hyvinvointialuelakiin. Mikäli HUS-yhtymän hallituksessa haluttaisiin edelleen soveltaa vastaavaa poliittista suhteellisuusperiaatetta, tulisi tästä sopia perussopimuksessa.

HUS-kuntayhtymän hallitukseen on sovellettu erikoissairaanhoitolain (1062/1989) 25 §:ää, jonka mukaan sairaanhoitopiirin alueella sijaitsevalla lääkäriskoulutusta antavalla yliopistolla (tässä tapauksessa Helsingin yliopistolla) on oikeus nimetä sairaanhoitopiirin kuntainliiton liittohallitukseen kaksi jäsentä sekä kullekin henkilökohtainen varajäsen. Erikoissairaanhoitolain 25 § ollaan kumoamassa uuden lainsäädännön voimaantulon yhteydessä. Uusimaa-lain 13 §:n mukaan HUS-yhtymän perussopimuksessa on sovittava Helsingin yliopiston osallistumisesta HUS-yhtymän ylläpitämän yliopistollisen sairaalan hallintoon, mutta osallistumisen käytännön toteuttamisesta ei säädetä tarkemmin.

HUS-yhtymän perussopimuksen valmisteluun liittyvissä taustaselvityksissä pohdittiin HUS-yhtymän hallituksen mahdollisia erilaisia kokoonpanoja. Erityisesti pohdittavana oli se, tulisiko hallitukseen tuoda luottamushenkilötaustaisten jäsenten lisäksi myös asiantuntijuuden perusteella valittuja jäseniä, ja toisaalta olisiko HUS-yhtymän ja sen jäsenten yhteistyötä mahdollista tiivistää myös hallitustyöskentelyn tasolla.

Kuten edellä on tuotu esiin, Uusimaa-lain 13 §:n mukaan HUS-yhtymän perussopimuksessa on sovittava Helsingin yliopiston osallistumisesta HUS-yhtymän ylläpitämän yliopistollisen sairaalan hallintoon. Perussopimusvalmistelun yhteydessä kartoitettiin sitä, miten yliopisto on edustettuna yliopistosairaaloitten hallinnoissa kansainvälisessä tarkastelussa. Selvityksen perusteella lähes kaikissa niissä yliopistosairaaloissa, joiden organisaatiota tarkasteltiin, yliopisto oli edustettuna yliopistosairaalan hallituksessa tai muussa vastaavassa toimielimessä. Lisäksi yliopiston osallistuminen yliopistosairaalan hallintoon oli määritelty yliopistosairaala koskevaksi vaatimukseksi joissain kansainvälisissä sairaaloita koskevissa laatusertifikaateissa. Tällainen on muun muassa Joint Commission International (JCI), jonka hakuprosessin valmistelu on ollut käynnissä HUS-kuntayhtymässä. HUS-yhtymän näkökulmasta on katsottu perustelluksi, että sen rakenne vastaisi sen ulkomaisia verkkoja, ja yliopistollisen sairaalan rooli ja tehtävät määriteltäisiin yhdenmukaisin perustein. Tällä olisi merkitystä HUS-yhtymän mahdollisuuksiin sekä toimia osana kansainvälistä yliopistosairaalaverkostoa ja lääketieteellistä opetus- ja tutkimuskollegiota, että hakea itselleen kansainvälisesti korkealle arvostettujen laatu järjestelmien, kuten JCI akkreditaatiota.

11.04.2022

Tehtyjen taustaselvitysten (oheismateriaali 2) pohjalta väliaikainen HUS-valmisteluryhmä tarkasteli valmistelun yhteydessä viittä erilaista hallituskokoonpanoa:

- nykymuotoinen hallitus, jossa olisi 15 luottamushenkilötaustaista jäsentä (Helsingin kaupunki kuusi jäsentä, Länsi-Uusimaa neljä jäsentä, Vantaa-Kerava kaksi jäsentä, Keski-Uusimaa kaksi jäsentä, Itä-Uusimaa yksi jäsen) ja kaksi Helsingin yliopiston nimeämää jäsentä, sekä jokaiselle henkilökohtainen varajäsen;
- hallitus, johon valittaisiin 12 luottamushenkilötaustaista jäsentä (Helsingin kaupunki neljä jäsentä, Länsi-Uusimaa 3 jäsentä, Vantaa-Kerava kaksi jäsentä, Keski-Uusimaa kaksi jäsentä ja Itä-Uusimaa yksi jäsen), sekä jokaiselle henkilökohtainen varajäsen;
- hallitus, johon valittaisiin edellä mainittujen 12 luottamushenkilötaustaisen jäsenen lisäksi kolme jäsentä asiantuntijuuden perusteella, näistä yhden ollessa Helsingin yliopiston nimeämä jäsen, sekä jokaiselle henkilökohtainen varajäsen;
- hallitus, johon valittaisiin kutakin HUS-yhtymän jäsentä edustamaan yksi luottamushenkilötaustainen ja yksi asiantuntijuuden perusteella valittava jäsen, sekä jokaiselle henkilökohtainen varajäsen;
- hallitus, joka muodostettaisiin Helsingin kaupungin ja hyvinvointialueiden hallitusten jäsenistä.

Edellä mainituista vaihtoehdoista, jossa hallitus muodostettaisiin Helsingin kaupungin ja hyvinvointialueiden hallitusten jäsenistä osoittautui tarkemmassa tarkastelussa esteellisyyssäännösten vuoksi epäkäytännölliseksi. Tässä yhteydessä käytiin kuitenkin keskustelua siitä, voisiko esimerkiksi hyvinvointialueen toimitusjohtajalla tai hallituksen puheenjohtajalla olla läsnäolo- ja puheoikeus HUS-yhtymän hallituksen kokouksissa. Tämä jäisi kuitenkin HUS-yhtymän hallintosäännön valmistelun yhteydessä ratkaistavaksi.

Käydyn keskustelun perusteella väliaikainen HUS-valmisteluryhmä päätyi esittämään nykymuotoista hallitusta, jossa HUS-yhtymän yhtiöhallituksen kokoonpano olisi 17 jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet siten, että näistä 15 jäsentä edustaisi hyvinvointialueita ja Helsingin kaupunkia ja kaksi Helsingin yliopistoa.

Hyvinvointialueita ja Helsingin kaupunkia edustava yhtiöhallituksen kokoonpano noudattelsi hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin asukaslukujen suhdetta siten, että Helsingin kaupungilla olisi hallituksessa kuusi jäsentä ja varajäsentä, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella neljä jäsentä ja varajäsentä, Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella

la kaksi jäsentä ja varajäsentä, Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella kaksi jäsentä ja varajäsentä ja Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella yksi jäsen ja varajäsen.

Koska HUS-yhtymän ylimmäksi päättäväksi toimielimeksi tulisi yhtymäkokous, väliaikaisessa HUS-valmisteluryhmässä nähtiin tärkeäksi, että HUS-yhtymän toiminnan poliittinen ohjaus toteutuisi riittävän vahvasti yhtymähallituksen kautta. Samasta syystä yhtymähallituksen kokoonpanoon ei selvityksistä huolimatta nähty tarpeelliseksi lisätä asiantuntijuuden perusteella valittavia jäseniä (pl. yliopiston edustajat).

Toisin kuin tällä hetkellä, HUS-yhtymän yhtymähallituksen kokoonpanossa ei noudatettaisi kuntalain mukaista poliittista suhteellisuusperiaatetta. Tähän liittyvää kohtaa ei lisättäisi perussopimukseen, ja näin ollen jokainen HUS-yhtymän jäsen voisi valita yhtymähallitukseen haluamansa luottamushenkilötaustaiset edustajat perustuen omiin poliittisiin voimasuhteisiinsa. Tämä varmistaisi kunkin jäsenen omaan vaalitulokseen liittyvän poliittisen painotuksen näkymisen nykyistä paremmin myös HUS-yhtymän päätöksenteossa. Samalla tämä saattaisi korostaa joidenkin puolueiden asemaa HUS-yhtymän hallituksessa kokonaisuutena tarkastellen vaalitulosta enemmän, ja vastaavasti joidenkin Uudenmaan alueella vähemmän ääniä saaneen puolueen edustus HUS-yhtymän hallituksesta jäisi mahdollisesti pois. HUS-yhtymän jäsenten lukumäärän ollessa aikaisempaa vähäisempi ja niiden koon aikaisempaa suurempi, sekä hallituksen jäsenten määrän pysyessä nykyisellään, on arvioitavissa, että yhtymähallituksen kokoonpanossa tulisi tästä huolimatta olemaan riittävästi poliittista variaatiota. Myös yliopiston edustus yhtymähallituksessa pysyisi ennallaan, jotta HUS-yhtymän rooli ja asema yliopistosairaalana tulisi riittävästi huomioiduksi ja turvatuksi myös tällä päätöksenteon tasolla.

Yhtymähallitukseen sovellettaisiin tasa-arvolain 4 a §:ää julkisen hallinnon ja julkista valtaa käyttävien toimielinten kokoonpanosta. Lainkohdan mukaan yhtymähallituksessa tulisi olla sekä miehiä että naisia kumpaakin vähintään 40 %, ellei erityisestä syystä muuta johtuisi. Tasa-arvovaltuutetun lausuntokäytännössä on korostettu, että kiintiösäännöstä sovelletaan varsinaisiin jäseniin ja varajäseniin erikseen. Lisäksi, koska Helsingin yliopistolla olisi kaksi edustajaa, mutta yliopisto ei ole hyvinvointialueeseen rinnastettava julkishallinnollinen organisaatio, tulisi Helsingin yliopiston lähtökohtaisesti nimetä edustajikseen yksi nainen ja yksi mies. Jäsenten välisillä etukäteisillä neuvotteluilla tulisi varmistaa, että yhtymähallituksen lopullinen kokoonpano on kiintiösäännöksen mukainen.

Yhtymäkokous valitsisi yhtymähallituksen jäsenten keskuudesta puheenjohtajaksi Helsingin kaupungin nimeämän jäsenen ja varapuheen-

johtajaksi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen nimeämän jäsenen. Tämä noudattelisi jäsenten kokoa siten, että väestömäärältään ja peruspääomaltaan suurimman jäsenen edustaja toimisi yhtymähallituksessa puheenjohtajana ja toiseksi suurimman jäsenen edustaja varapuheenjohtajana. Asiasta määrättäisiin perussopimuksessa, jolloin siitä ei käytäisi erikseen neuvottelua aina yhtymähallitusta muodostettaessa.

HUS-yhtymän yhtymähallituksen toimikausi olisi alue- ja kuntavaalien vaalikausi. Yhtymäkokous nimeäisi yhtymähallituksen alue- ja kuntavaaleja seuraavassa yhtymäkokouksessa aina seuraavan vaalikauden ajaksi. HUS-yhtymän ensimmäisen yhtymähallituksen nimittämisestä sekä HUS-yhtymän ja HUS-kuntayhtymän hallitusten välisestä työ- jaosta siirtymävaiheessa säädetään voimaanpanolain 5 luvussa.

13 § Yhtymähallituksen tehtävät

Yhtymähallitus johtaisi HUS-yhtymän toimintaa, hallintoa ja taloutta siten kuin siitä on säädetty laissa tai määrätty perussopimuksessa taikka HUS-yhtymän hallintosäännössä. Yhtymähallitus vastaisi HUS-yhtymän hallinnosta ja taloudenhoidosta yleisesti. Lisäksi HUS-yhtymän tehtäviin kuuluisi vastata HUS-yhtymän

1) järjestämisvastuulla olevien tehtävien toteuttamisesta;

HUS-yhtymän järjestämisvastuulla olisivat Uusimaa-lain 5–8 §:ssä määrätyt tehtävät, sekä jäsenten Uusimaa-lain 9 §:n mukaisessa HUS-järjestämissopimuksessa HUS-yhtymän järjestämisvastuulle siirtämät tehtävät.

2) HUS-yhtymän toimitusjohtajan valinnasta;

Yhtymähallitus vastaisi HUS-yhtymän toimitusjohtajan valinnasta. Toimitusjohtajasta määrättäisiin tarkemmin tämän perussopimuksen 15 §:ssä.

3) strategian toteuttamisesta;

HUS-yhtymän strategiasta määrättäisiin tarkemmin tämän perussopimuksen 5 §:ssä.

4) yhtymäkokouksen päätösten valmistelusta, toimeenpanosta ja laillisuuden valvonnasta;

Yhtymähallitus vastaisi yhtymäkokouksen päätösten valmistelusta, toimeenpanosta ja laillisuuden valvonnasta ja ohjaisi näiltä osin HUS-yhtymän toimitusjohtajan ja muun virkakunnan toimintaa näiden asioiden valmistelussa.

5) talousarvion noudattamisesta;

Yhtymähallitus vastaisi talousarvion noudattamisesta ja siihen liittyvän jäsenille tapahtuvan tämän perussopimuksen mukaisen seuraamisen ja raportoinnin toteuttamisesta.

6) asiakasmaksujen ja muiden perittävien korvausten vahvistamisesta talousarviossa määrättyjen perusteiden mukaisesti;

Asiakasmaksujen ja muiden HUS-yhtymän toiminnassa perittävien korvausten perusteista määrättäisiin HUS-yhtymän talousarviossa. Yhtymähallitus vahvistaisi näiden suuruuden määrättyjen perusteiden mukaisesti.

7) toiminnan yhteensovittamisesta;

Yhtymähallitus vastaisi HUS-yhtymäkonsernin toimialojen ja tytäryhteisöjen toiminnan yhteensovittamisesta HUS-yhtymän tehtävien toteuttamiseksi.

8) valtakunnallisten ja yhteistyöaluekohtaisten tehtävien toteuttamisesta;

HUS-yhtymällä olisi erilaisia lakisäätteisiä, sopimuksenvaraisia ja muita valtakunnallisia ja yhteistyöaluekohtaisia tehtäviä ja vastuita. Yhtymähallitus vastaisi näiden toteuttamisesta.

9) yliopistollisen lääketieteellisen ja terveystieteellisen opetus- ja tutkimustoiminnan edellytyksistä;

Sote-järjestämislain 34 §:n mukaan HUS-yhtymä ylläpitää yliopistollista sairaalaa, joka toimii kiinteässä yhteydessä erityisesti Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan, mutta myös muiden korkeakoulujen kanssa. Opetus- ja tutkimustoiminnalla on sekä suoria että epäsuoria vaikutuksia myös HUS-yhtymän toimintaan ja talouteen. Yhtymähallituksen vastuulla olisi tältä osin varmistaa HUS-yhtymässä tapahtuvan opetuksen ja tutkimuksen toimintaedellytysten turvaaminen.

10) työnantajatoiminnasta;

Yhtymähallitus vastaisi HUS-yhtymän työnantajatoiminnasta.

11) hallinnon ohjauksesta.

Yhtymähallitus vastaisi HUS-yhtymän hallinnon yleisestä ohjauksesta hallintosäännön mukaisesti.

HUS-yhtymän sisäisen toiminnan yhteensovittamisen lisäksi yhtymähallitus vastaisi HUS-yhtymän asiakkaiden palvelujen yhteensovittami-

sesta ja integraatiosta lain edellyttämällä tavalla. Tällä viitattaisiin erityisesti sote-järjestämislain 10 §:ään, jossa säädetään hyvinvointialueen velvoitteesta asiakkaiden palvelujen yhteensovittamisessa. Lakiehdotuksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan pykälää sovelletaan myös HUS-yhtymään silloin, kun se järjestää terveydenhuoltoa. Koska tämän perussopimuksen 3 §:ssä HUS-yhtymän tehtäväksi määritellään tarjota tehtäviinsä liittyviä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tai niitä tukevia palveluja, tulee vastaavasti myös sote-järjestämislain 10 §:n mukainen asiakkaiden palvelujen yhteensovittamistehtävä tulkita tässä yhteydessä laajasti koskemaan kaikkia HUS-yhtymän järjestämiä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja ja niitä koskevia palveluja.

Yhtymähallitus valvoisi HUS-yhtymän etua, edustaisi HUS-yhtymää ja tekisi sen puolesta sopimukset, jollei hallintosäännössä toisin määrätäisi.

14 § Yhtymähallituksen päätöksenteko

Yhtymähallituksen päätöksenteossa sovellettaisiin hyvinvointialuelain 12 luvun mukaisia säännöksiä. Yhtymähallitus olisi päätösvaltainen, kun puolet sen jäsenistä olisi läsnä. Päätökset yhtymähallituksessa tehtäisiin läsnä olevien jäsenten yksinkertaisella enemmistöllä. Äänten mennessä tasan puheenjohtajan ääni ratkaisisi. Vaalipäätöksen kyseessä ollessa äänten mennessä tasan vaali ratkaistaisiin arvalla. Ratkaisu arvalla perustuisi hyvinvointialuelain 110 §:ään, josta ei katsottu tarpeelliseksi poiketa yhtymähallituksen päätöksenteon osalta.

15 § HUS-yhtymän toimitusjohtaja

HUS-yhtymän operatiivisesta johtamisesta vastaisi toimitusjohtaja. Toimitusjohtaja johtaisi ja kehittäisi yhtymähallituksen alaisena HUS-yhtymän hallintoa, taloudenhoitoa, viestintää ja muuta toimintaa sekä vastaisi osaltaan siitä, että yhtymäkokouksen ja yhtymähallituksen asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutetaan.

HUS-yhtymän toimitusjohtajan kanssa tehtäisiin johtajasopimus. Hyvinvointialueen johtajan kanssa tehtävästä johtajasopimuksesta säädetään hyvinvointialuelain 46 §:ssä ja hyvinvointialueen johtajan irtisanomisesta tai siirtämisestä muihin tehtäviin lain 47 §:ssä. Lain 69 §:n mukaan näitä pykäläitä sovelletaan myös hyvinvointiyhtymän johtavaan vi-
ranhaltijaan.

Hyvinvointialuelain 46 §:n mukaan hyvinvointialueen ja hyvinvointialuejohtajan on tehtävä johtajasopimus, jossa sovitaan hyvinvointialueen johtamisen edellytyksistä. Johtajasopimuksen hyväksyy aluehallitus. Johtajasopimukseen voidaan ottaa määräyksiä hyvinvointialuejohtajan ja aluehallituksen puheenjohtajan työnjaosta hyvinvointialueen johtami-

sessä. Otettaessa sopimukseen työnjakoa koskevia määräyksiä on otettava huomioon, mitä hallintosäännössä määrätään. Johtajasopimukseen voidaan ottaa määräyksiä menettelytavoista, joilla johtajan viran hoitamiseen liittyvät erimielisyydet 47 §:ssä tarkoitetun menettelyn sijasta ratkaistaan. Johtajasopimuksessa voidaan tällöin menettelyn ohella sopia johtajalle maksettavasta erokorvauksesta.

Hyvinvointialuelain 47 §:n mukaan aluevaltuusto voi irtisanoa hyvinvointialuejohtajan tai siirtää hänet muihin tehtäviin, jos hän on menettänyt aluevaltuuston luottamuksen. Asia tulee vireille aluehallituksen esityksestä tai vähintään neljänsosan valtuutetuista tehtyä sitä koskevan aloitteen. Asiaa valmisteltaessa johtajalle on ilmoitettava, mihin luottamuksen menetys perustuu, ja varattava hänelle tilaisuus tulla kuulluksi. Irtisanomisen tai muihin tehtäviin siirtämisen edellytyksenä on, että sitä kannattaa vähintään kaksi kolmasosaa kaikista valtuutetuista. Päätös voidaan panna heti täytäntöön. Samalla johtaja voidaan vapauttaa tehtäviensä hoidosta.

Hyvinvointialuelain 69 §:ssä säädetään siitä, miten hyvinvointialuetta koskevia säännöksiä sovelletaan hyvinvointiyhtymään. Pykälän mukaan hyvinvointiyhtymän johtavan viranhaltijan ja hyvinvointiyhtymän välillä tehtävään johtajasopimukseen sovelletaan, mitä hyvinvointialueen ja hyvinvointialuejohtajan välisestä johtajasopimuksesta säädetään hyvinvointialuelain 46 §:ssä. Pykälän ja sen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan hyvinvointiyhtymän johtavan viranhaltijan irtisanomisesta tai siirtämisestä muihin tehtäviin on soveltuvin osin voimassa, mitä hyvinvointialuejohtajasta säädetään lain 47 §:ssä. Näin ollen hyvinvointialueen johtajan irtisanomiseen tai siirtämiseen muihin tehtäviin liittyvä asia tulisi vireille yhtymähallituksen esityksestä tai mikäli esityksen tekisivät yhdessä sellaiset HUS-yhtymän jäsenet, jotka edustavat vähintään neljänsosaa HUS-yhtymän jäsenten yhteenlasketusta äänimäärästä. Irtisanomispäätöksen tekemiseen vaadittaisiin, että sitä kannattaisi kaksi kolmasosaa kaikkien HUS-yhtymän jäsenten yhteenlasketusta äänimäärästä.

Perussopimuksen 13 §:n mukaisesti HUS-yhtymän toimitusjohtajan valitsisi yhtymähallitus. Tämä poikkeaisi yleisestä julkisen sektorin menettelystä, jonka mukaan toimitusjohtajan valitsee ylin päättävä toimielin. Esimerkiksi hyvinvointialuelain 45 §:n mukaan hyvinvointialueen johtajan valinnasta vastaa aluevaltuusto. Hyvinvointialuelain 69 §:n mukaan lain 45 §:ää ei kuitenkaan sovelleta hyvinvointiyhtymään, mikä mahdollistaisi HUS-yhtymän toimitusjohtajan valinnan osoittamisen tässä perussopimuksessa yhtymäkokouksen sijaan yhtymähallituksen tehtäväksi. HUS-yhtymän toimitusjohtajan valinnan osoittaminen yhtymähallituksen tehtäväksi perustuisi erityisesti siihen, että HUS-yhtymän ylimmän päättävän toimielimen ollessa yhtymäkokous, HUS-yhtymän

suora poliittinen ohjaus toteutuisi ensisijaisesti yhtymähallituksessa. Tällä tavoin myös toimitusjohtajan valintaan liittyvä poliittinen tahtotila välittyisi päätöksentekoon luontaisemmin yhtymähallituksen kautta. Tästä huolimatta, kuten edellä on todettu, toimitusjohtajan mahdollinen irtisanominen olisi hyvinvointialuelain 47 ja 69 §:n mukaan edelleen yhtiökokoukselle kuuluva tehtävä.

16 § Hallintosääntö

HUS-yhtymää johdettaisiin ja yhtiö toimisi hallintosäännön mukaisesti. Hallintosäännön hyväksyisi HUS-yhtiön yhtiökokous. Hallintosäännössä annettaisiin tarpeelliset hyvinvointialuelain 95 §:ssä mainitut määräykset HUS-yhtymää koskevan lainsäädännön säännökset sekä tämän perussopimuksen määräykset huomioon ottaen.

17 § Konserniohje

HUS-yhtiö tytäryhteisöineen muodostaisi HUS-yhtiökonsernin. HUS-yhtiö johtaisi, ohjaisi ja valvoisi HUS-yhtiökonsernia yhtiökokouksen asettamien tavoitteiden mukaisesti. Konserniohjeessa kuvattaisiin menettelyt, joilla varmistettaisiin HUS-yhtiön konserniohjauksen toimivuus. Konserniohjeen valmistelusta ja sisällöstä määrätäisiin tarkemmin HUS-yhtiön hallintosäännössä.

Tämänhetkisessä HUS-kuntayhtiön konserniohjeessa tytäryhteisöllä tarkoitetaan yhteisöä, jossa HUS:illa on yli puolet kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä tai oikeus nimittää tai erottaa enemmistö jäsenistä yhteisön hallituksessa taikka jossa HUS muuten käyttää tosiasiallista määräysvaltaa. Tytäryhteisöt jaetaan markkinaehtoisiin tytäryhteisöihin ja muihin tytäryhteisöihin konserniohjauksen päätämällä tavalla. Markkinaehtoinen tytäryhteisö voi toimia kilpailuilla markkinoilla ja mm. osallistua ilman euromääräisiä rajoituksia tarjouskilpailuihin. Muiden kuin markkinaehtoisten tytäryhteisöjen tulee toimia siten, että HUSin ja tytäryhteisön välinen sidosyhteyssuhde ei vaarannu. Tytäryhteisöjen lisäksi HUS-yhtiöllä voi olla osakkuusyhteisöjä, joissa HUS-yhtiöllä yksin tai yhdessä yhden tai useamman tytäryhteisönsä kanssa on vähintään 20 % ja enintään 50 % yhteisön osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä tai muu huomattava vaikutusvalta.

Tällä hetkellä HUS-kuntayhtiön konserniin kuuluu oman sairaalatoiminnan lisäksi useita tytäryhteisöjä: erikoissairaanhoidon palveluja tarjoava Orton Oy (yhdistyi kuntayhtiön tytäryhtiön HYKSin Kliiniset Palvelut Oy:n kanssa 1.7.2020), tukipalveluita tuottavat HUS Kiinteistöt Oy ja Puro Tekstiilihuoltopalvelut Oy, Hyks-instituutti sekä kiinteistöyhtiöt Kiinteistö Oy HUS-Asunnot, Asunto Oy Pilvenmäki ja Asunto Oy

Porvoon Joukahaisentie 5. HUS-konsernin kuuluu myös osakkuusyhteisöjä, joista merkittävin on Oy Apotti Ab.

Hyvinvointialuelain 49 §:n mukaisesti omistajaohjauksella olisi huolehdittava siitä, että hyvinvointialueen tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin kokonaisuus. Omistajaohjauksella varmistettaisiin palveluiden yhdenvertainen saatavuus sekä palveluiden laatu, vaikuttavuus ja kustannustehokkuus hyvinvointialueen tytäryhteisöjen toiminnassa. Omistajaohjauksella varmistettaisiin myös avoimuuden ja viestinnän samoin kuin palvelujen käyttäjien ja hyvinvointialueen asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutuminen. Tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa olisi otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus. Konserniohjetta sovellettaisiin HUS-yhtymän tytäryhteisöjen ja soveltuvin osin osakkuusyhteisöjen omistajaohjaukseen.

Hyvinvointialuelain 49 §:n mukaisesti konserniohjeessa annettaisiin tarpeelliset määräykset ainakin: 1) hyvinvointialuekonsernin talouden ja investointien suunnittelusta ja ohjauksesta; 2) konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestämisestä; 3) tiedottamisesta ja hyvinvointialueen luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaamisesta; 4) velvollisuudesta hankkia hyvinvointialueen kanta asiaan ennen päätöksentekoa; 5) konsernin sisäisistä palveluista; 6) hyvinvointialueen tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpanosta ja nimittämisestä; 7) hyvinvointialueen tytäryhteisöjen hyvästä hallinto- ja johtamisesta; ja 8) hyvinvointialuekonsernin valmiussuunnittelusta, varautumisesta ja näiden yhteensovittamisesta hyvinvointialuekonsernissa.

5 Luku – Muut toimielimet

18 § Tarkastuslautakunta

Hyvinvointialuelain 69 §:n 1 momentin mukaisesti HUS-yhtymään sovelletaan, mitä kyseisessä laissa säädetään hyvinvointialueen tarkastuslautakunnasta. Hyvinvointialuelain 125 §:n mukaisesti HUS-yhtymän ylin päättävä toimielin asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten.

Tarkastuslautakunnan tehtävistä säädetään hyvinvointialuelain 125 §:ssä. Tarkastuslautakunta laatisi arviointisuunnitelman ja antaisi HUS-yhtymän ylimmälle päättävälle toimielimelle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitettäisiin arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsiteltäisiin ylimmässä päättävässä toimielimessä tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voisi antaa muitakin tarpeellisina pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista. HUS-yhtymän hallitus antaisi ylimmälle päättävälle toimielimelle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaisi aiheita.

Tarkastuslautakunnan jäsenten määrästä ei säädetä laissa. Hyvinvointialuelain 125 §:n mukaisesti lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja. Nykyisen HUS-kuntayhtymän tarkastuslautakunnassa on yhteensä 7 jäsentä ja heillä henkilökohtaiset varajäsenet. Ehdotetun perussopimuksen mukaisesti HUS-yhtymän tarkastuslautakuntaan valittaisiin nykyistä vastaavaan tapaan 7 jäsentä ja heistä jokaiselle henkilökohtainen varajäsen. Nykyistä vastaava jäsenmäärä loisi jatkuvuutta lautakunnan toiminnalle myös HUS-yhtymässä.

19 § Kansalliskielilautakunta

Hyvinvointialuelain 33 §:n mukaan kaksikielisellä hyvinvointialueella on oltava kansalliskielilautakunta.

Lautakunnan jäseniksi valitaan hyvinvointialueen kielivähemmistöön kuuluvia henkilöitä. Kansalliskielilautakunnan tehtävistä säädetään laissa ja määrätään hallintosäännössä. Lautakunnan on annettava vuosittain aluehallitukselle kertomus kielivähemmistön palvelujen toteutumisesta. Aluehallitus antaa aluevaltuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin lautakunnan antama kertomus antaa aihetta.

Uusimaa-lain 2 §:n 4 momentin mukaisesti myös HUS-yhtymässä tulee olla hyvinvointialuelain 33 §:n mukainen kansalliskielilautakunta. Kansalliskielilautakunnan tehtävänä on toteuttaa hyvinvointialueilla sille säädettyjä tehtäviä HUS-yhtymän hallinnossa. Lakisääteisten tehtävien lisäksi lautakunnalla voi olla muita hallintosäännössä määrättyjä tehtäviä. Lautakunnan jäseniksi valitaan HUS-yhtymän jäsenten alueen ruotsinkieliseen kielivähemmistöön kuuluvia henkilöitä.

Kansalliskielilautakunnan jäsenten määrästä ei säädetä laissa. Nykyisen HUS-kuntayhtymän vähemmistökielisessä lautakunnassa on yhteensä 9 jäsentä ja heillä henkilökohtaiset varajäsenet. Esitetyn perussopimuksen mukaisesti kansalliskielilautakuntaan valittaisiin 9 jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Nykyistä vastaava jäsenmäärä loisi jatkuvuutta lautakunnan toiminnalle myös HUS-yhtymässä. Hyvinvointialuelain 33 §:n 5 momentin mukaan lautakunnan puheenjohtajalla olisi läsnäolo- ja puheoikeus yhtymähallituksen kokouksessa.

20 § Muiden toimielinten asettaminen

Hyvinvointialuelain 59 §:n mukaisesti hyvinvointiyhtymän perussopimuksessa on sovittava sen toimielimistä sekä niiden tehtävistä, päätösvalta ja koollekutsumisesta. Jäsenenä olevien hyvinvointialueiden olisi mahdollista jättää muita toimielimiä koskevaa päätösvaltaa hyvinvointiyhtymän ylintä päätösvaltaa käyttävälle toimielimelle, mutta tällöin asiasta olisi sovittava perussopimuksessa.

Ehdotetussa perussopimuksessa ei olisi tarkoitus sopia kaikista HUS-yhtymän toimielimistä, vaan ehdotetun 20 §:n mukaisesti HUS-yhtymällä voisi olla muita hallintosäännössä taikka hallintosäännön nojalla asetettuja toimielimiä. Muista toimielimistä määrättäisiin lähtökohteisesti hallintosäännössä, jonka hyväksyisi yhtymäkokous. Yhtymäkokouksen valitsisi myös muiden hallintosäännössä määrättyjen toimielinten jäsenet.

Ehdotetun 20 §:n mukaan HUS-yhtymässä voisi olla hallintosäännössä määrättyjen toimielinten lisäksi muita lakisääteisiä toimielimiä, joiden tehtävistä ja asettamisesta säädetään laissa. Esimerkiksi lääketieteellisestä tutkimuksesta annetun lain (488/1999) 16 §:n mukaan sairaanhoitopiirillä, jonka alueella on lääkärikoulutusta antava yliopisto, tulee olla vähintään yksi alueellinen lääketieteellinen tutkimuseettinen toimikunta. Lain mukaan toimikunnan asettaa sairaanhoitopiirin hallitus.

7 Luku – Talous

21 § Peruspääoma

HUS-yhtymän peruspääoma vuoden 2023 aloittavaan taseeseen muodostuisi HUS-kuntayhtymän peruspääomasta. Peruspääomaosuudet jaettaisiin jäsenten osuuksiksi siten, että jäsenen euromääräinen peruspääomaosuus olisi yhtä suuri kuin jäsenen alueella sijaitsevien kuntien osuus HUS-kuntayhtymän peruspääomasta yhteenlaskettuna oli vuoden 2022 taseessa. Helsingin kaupungin osuus olisi sama kuin vuoden 2022 taseessa. Yhtymän peruspääoman määrän ja jaon jäsenten kesken vahvistaisi yhtymäkokous. HUS-kuntayhtymän omistajakuntien peruspääomaosuudet ovat pysyneet viime vuosina ennallaan.

Sote-uudistuksen yhteydessä Myrskylän ja Pukkilan kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon on suunniteltu siirtyvän Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymästä (PHHYKY) osaksi Itä-Uudenmaan hyvinvointialuetta. Muutos edellyttää HUS-kuntayhtymän ja PHHYKY:n ylimpien päätävien toimielinten päätökset, jotka on suunniteltu tehtäväksi kevään 2022 aikana. Samassa yhteydessä näiden kuntien euromääräiset peruspääomaosuudet siirtyisivät osaksi Itä-Uudenmaan HUS-yhtymän peruspääomaosuutta. Myrskylän ja Pukkilan peruspääomaosuudet määriteltäisiin siten, että PHHYKY suorittaisi ulos kyseessä olevien kuntien osuuden PHHYKY:n nettovarallisuudesta, mikä siirtyisi osaksi Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen peruspääomaosuutta HUS-yhtymässä. Kyseisten kuntien lopullinen nettovarallisuuden suuruus laskettaisiin PHHYKY:n vuoden 2022 tilinpäätöksestä, joten Itä-Uudenmaan tarkka euromääräinen peruspääomaosuus ja siten myös hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin tarkat prosentuaaliset peruspääomaosuudet olisivat selvillä vasta vuoden 2023 aikana. PHHY-

11.04.2022

KY:n 15.2.2022 tekemän alustavan laskelman mukaan Myrskylän ja Pukkilan nettovarallisuudet PHHYKY:ssä olivat 485 438,12 ja 738 645,39 euroa. Näitä summia on käytetty Itä-Uudenmaan euromääräisen peruspääomaosuuden alustavassa määrittelyssä. Kunnes Itä-Uudenmaan tarkka euromääräinen peruspääomaosuus on määritelty ja vahvistettu, ehdotetaan käytettäväksi Itä-Uudenmaan osalta käytettävissä olevien tietojen perusteella laskettua alustavaa euromääräistä peruspääomaosuutta. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen peruspääoman suuruuden vahvistaisi tämän perussopimuksen 34 §:n mukaisesti HUS-yhtymän yhtymäkokous vuoden 2023 aikana.

HUS-kuntayhtymän vuoden 2020 tilinpäätöksen ja Myrskylän ja Pukkilan alustavien peruspääomaosuuksien perusteella euromääräiset ja suhteelliset peruspääomaosuudet jakautuisivat hyvinvointialueittain seuraavasti:

Kunta	Peruspääoma euroina	%
Helsinki	141 633 856,74	36,09 %
Länsi-Uudenmaan hva yhteensä	122 644 591,86	31,25 %
Espoo	68 665 003,48	17,50 %
Hanko	2 999 265,71	0,76 %
Inkoo	1 601 325,92	0,41 %
Karkkila	3 436 941,60	0,88 %
Kauniainen	2 563 088,64	0,65 %
Kirkkonummi	8 574 954,18	2,18 %
Lohja	16 137 042,84	4,11 %
Raasepori	9 416 211,44	2,40 %
Siuntio	1 599 229,88	0,41 %
Vihti	7 651 528,17	1,95 %
Vantaan ja Keravan hva yhteensä	54 351 666,15	13,85 %
Kerava	7 673 311,20	1,96 %
Vantaa	46 678 354,95	11,89 %
Keski-Uudenmaan hva yhteensä	48 390 850,06	12,33 %
Hyvinkää	13 633 143,22	3,47 %
Järvenpää	10 577 452,94	2,70 %
Mäntsälä	4 829 704,95	1,23 %
Nurmijärvi	9 286 222,59	2,37 %
Pornainen	1 058 315,99	0,27 %
Tuusula	9 006 010,37	2,29 %
Itä-Uudenmaan hva yh-	24 232 159,74	6,49 %

teensä

Askola	1 205 504,75	0,31 %
Lapinjärvi	876 771,67	0,22 %
Loviisa	3 768 907,35	0,96 %
Myrskylä*	485 438,12	0,12 %
Porvoo	13 213 056,34	3,37 %
Pukkila*	738 645,39	0,19 %
Sipoo	5 167 919,63	1,32 %
Yhteensä	392 477 209,06	100,00 %

*Myrskylän ja Pukkilan kuntien sosiaali- ja terveydenhuolto siirtyy uudistuksen yhteydessä Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymästä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueeseen, mikä huomioidaan Itä-Uudenmaan euromääräisen peruspääomaosuuden suuruudessa. Tässä taulukossa on käytetty alustavaa arviota ko. kuntien peruspääomaosuuden suuruudesta 15.2.2022 tilanteen mukaan.

Myrskylän ja Pukkilan osuuksien lisääminen HUS-yhtymän peruspääomaan lisäksi alustavan laskelman mukaisesti Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen suhteellista peruspääomaosuutta 0,30 prosenttiyksikköä nykytilanteeseen verrattuna ja samalla vastaavasti vähentäisi muiden HUS-yhtymän jäsenten suhteellisia peruspääomaosuuksia.

Peruspääomaa voitaisiin korottaa tai alentaa määränemmistö päätöksellä. Ehdotetussa perussopimuksessa sovitun mukaisesti muutos voitaisiin siten tehdä, jos vähintään kolme HUS-yhtymän jäsenistä kannattaisi muutosta ja niiden asukasluku olisi yli puolet kaikkien HUS-yhtymän jäsenien yhteenlasketusta asukasluvusta.

Peruspääomaa voitaisiin korottaa tai alentaa yhtymäkokouksen päätöksellä. Peruspääomalle maksettavasta korosta ja sen suuruudesta päättäisi yhtymäkokous. Jäsenten peruspääomaosuuksista ja niiden muutoksista pidettäisiin luettelo.

22 § Jäsenten osuudet varoista ja veloista

Kunkin hyvinvointiyhtymän HUS-yhtymän jäsenenä olevan Uudenmaan hyvinvointialueen sekä Helsingin kaupungin osuus HUS-yhtymän varoihin sekä vastuu sen veloista määräytyisivät Helsingin kaupungin ja kunkin hyvinvointialueen peruspääomaosuuksien suhteessa. Tällöin kunkin jäsenen vastuu HUS-yhtymän varoista ja veloista vastaisi jäsenen omistusosuutta HUS-yhtymästä.

23 § Talousarvio ja taloussuunnitelma

HUS-kuntayhtymän nykyinen toiminnan, talouden ja henkilöstön suunnitteluprosessi

Tällä hetkellä HUS-kuntayhtymä laskuttaa jäsenkuntia ja muita maksajia palvelujen toteutuneeseen käyttöön perustuen. Jäsenkunnilta peritään ennakkomaksu, joka on 1/12 osa kuntakohtaisesta talousarviosta. Jäsenkuntien laskutus tasataan käytön mukaiseksi kvartaaleittain. Puolivuosittain tehdään lisäksi kalliin hoidon tasaus niiden jäsenkuntien potilaiden osalta, joiden vuosikustannukset ylittävät 60 000 euron rajan.

Laskutus tapahtuu hoitajakso- ja käyntikohtaisesti. Laskutettavia tuotteita ovat DRG-, käynti- ja hoitopäivätuotteet, sähköiset etäasiointipalvelut sekä läpilaskutettavat palvelut. DRG-tuotteistus (Diagnosis Related Group) on somaattisessa erikoissairaanhoidossa käytettävä luokittelu, jossa potilaat ryhmitellään diagnoosin ja muiden potilaasta kirjattujen tietojen perusteella lääketieteellisesti ja kustannuksiltaan samankaltaisiin ryhmiin.

HUS-kuntayhtymän taloussuunnitelmakausi on kolme vuotta ja investointien osalta neljä vuotta. Talousarviossa suunnitellaan toiminnan, talouden ja henkilöstön kokonaisuus, jolla ohjataan HUSin toimintaa tilikauden aikana. Toiminnan ja talouden näkymää tarkennetaan ennusteilla 4 kertaa vuodessa.

HUS-kuntayhtymän taloussuunnittelu pohjautuu jäsenkuntien maksu- ja palvelukäytön suunnitteluun. HUSin ylin johto määrittelee vuosittain, minkä vuoden tietoihin perustuen jäsenkuntien maksuosuusraami, toisin sanoen erikoissairaanhoidon laskutus, lasketaan. Laskennan periaatteet käsitellään HUS Stratossa ja hyväksytään kesäkuussa HUSin hallituksessa. Laskennan lähtökohdaksi on eri vuosina käytetty joko edellistä vuotta, edellisen vuoden talousarviota, kolmen vuoden toteumien keskiarvoa tai nyt koronaepidemian aikana viimeisintä ns. normaalia vuotta (2019). Laskennan pohjana olevia tietoja korotetaan jäsenkuntien väestömäärän muutoksella, palveluita käyttävien potilaiden %-osuuden kasvulla, kustannustason muutoksella, tuottavuustavoitteella ja muilla toiminnallisilla muutoksilla. Jäsenkuntien maksuosuudessa on huomioitu lisäksi kaupunkien/kuntien kanssa sovittavat työnjaolliset muutokset.

Jäsenkuntien maksuosuus raamin laskennassa huomioidaan lisäksi vuosittainen kustannustason muutos. Sen laskennassa huomioidaan palkkojen yleiskorotukset ja muutokset henkilöstösivukuluissa. Lisäksi tarkastellaan erikseen merkittävimmät toimintakulujen erät, kuten sairaanhoidolliset tarvikkeet ja -palvelut, ICT-kustannukset, lääkkeet, hoitotarvikkeet ja elintarvikkeet. Muita toimintakuluja korotetaan indeksillä, joka on ollut esimerkiksi peruspalveluiden hintaindeksi.

Tilikauden ensimmäinen ennuste käsittää myös arvion seuraavan tilikauden toiminnasta, taloudesta ja henkilöstöstä. HUSin yksiköiden laatima tammi-elokuun toteumatietoihin perustuva ennuste, jossa huomioidaan jäsenkuntien maksuosuusraami, lukitaan talousarvioksi. Talousarvio kohdennetaan tarkemmalle tili- ja vastuuyksikkötasolle kuu-kausikohdennetuksi käyttösuunnitelmaksi.

HUS-kuntayhtymän tulosalueet laativat keväällä investointiesitykset mm. koneista ja laitteista, rakennuksista sekä ICT-järjestelmistä. Esi-tykset priorisoidaan neljän vuoden investointiohjelmaksi. Poistosuunni- telma ja investointien kustannukset sisältyvät taloussuunnitelmaan.

Taloussuunnitelma käsitellään HUS-kuntayhtymän hallituksessa loka- marraskuussa ja kuntayhtymän valtuusto hyväksyy taloussuunnitelman joulukuussa. Talousarviokirja valmistellaan yhteistyössä HUS- kuntayhtymän tulosalueiden ja johdon kanssa.

HUS-yhtymän toiminnan, talouden ja henkilöstön suunnittelu

HUS-yhtymän talousarvio ja -suunnitelma hyväksyttäisiin syksyn yhty- mäkokouksessa. Talousarvio valmisteltaisiin yhteistyössä jäsenten kanssa. Talousarvion valmisteluprosessin tavoitteena olisi osaltaan varmistaa tasavertainen kohtelu erikoissairaanhoidon, perusterveyden- huollon, sosiaalipalvelujen ja pelastustoimen välillä koko Uudellamaal- la. Talousarviovalmistelu pitäisi sisällään toiminnan ja siihen liittyvän yhteistyön sekä työnjaon ja siihen mahdollisesti tehtävien muutosten kokonaisuuden. Tavoitteena olisi parantaa HUS-yhtymän talouden en- nustettavuutta.

Talousarvio laadittaisiin hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän yhteis- työssä valmisteleman talousarvion maksuosuusraamin pohjalta. Talou- sarvioehdotuksen pohjana käytettäisiin yhdessä hyväksytyä ajanta- saista tilannekuvaa HUS-yhtymän sekä sen jäsenten taloudesta ja toi- minnasta.

Talousarvion laadinta käynnistyisi siitä, että hyvinvointialueiden, Hel- singin kaupungin ja HUS-yhtymän talousjohdot laatisivat alkuvuodesta yhdessä ehdotuksen HUS-yhtymän maksuosuusraamin laskentaperi- aatteiksi ja omistajaohjauksen tavoitteiksi. Hyvinvointialueet ja Helsin- gin kaupunki yhteistyössä HUS-yhtymän johdon kanssa käsittelevät ehdotuksen ja hyväksyisivät laskentaparametrit. Tämän jälkeen HUS- yhtymä laatisi ehdotuksen HUS-yhtymän talousarvioraamiksi huomioi- den hyväksytyt laskentaperiaatteet ja valtion rahoituksen kokonaisuuden. Laskennassa huomioitaisiin myös muiden maksajien laskutus ja resurssitarpeet.

Hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin käsiteltäviä ehdotuksen se käsiteltäisiin hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän johdon yhteistyöryhmässä ja tämän jälkeen hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin luottamuselimissä touko-kesäkuussa. HUS-yhtymän talousraamin hyväksyisi HUS-yhtymän yhtymäkokous. HUS-yhtymä käyttäisi hyväksytyä maksuosuusraamia oman talousarvioehdotuksensa valmistelussa. Talousarvioon otettaisiin tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Lisäksi talousarviossa osoitettaisiin, miten HUS-yhtymän rahoitustarve katetaan. Talousarvioehdotusta tarkennettaisiin syksyn aikana esimerkiksi elokuussa tulevien valtion sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen rahoituslaskelmien ja syyskuussa tulevien valtion budjettipäätösten perusteella yhteistyössä HUS-yhtymän ja jäsenten kesken. Mikäli esimerkiksi valtion budjettipäätöksellä olisi merkittävää vaikutusta keväällä sovittuun talousraamiin, yhtymäkokous voisi tarvittaessa kokoontua tarkentamaan HUS-yhtymän talousarvion laskentaperusteena toimivaa talousraamia. HUS-yhtymän talousarvioehdotusta käsiteltäisiin osana hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin talousarvioehdotusten valmistelua niiden luottamuselimissä. HUS-yhtymän talousarvio hyväksyttäisiin yhtymäkokouksessa. Tavoitteena olisi, että hyväksyty HUS-yhtymän talousarvio olisi hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin käytettävissä niiden päättäessä omista talousarvioistaan.

HUS-yhtymän hallitus laatisi ehdotuksen taloussuunnitelmaksi. Taloussuunnitelman laadinta perustuisi valtion rahoitusperiaatteisiin ja kokonaisrahoituksen kehittämiseen, omistajaohjauksen tavoitteisiin ja HUS-yhtymän strategiaan. Taloussuunnitelmassa hyväksyttäisiin HUS-yhtymän ja HUS-yhtymän konsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Yhtymäkokous hyväksyisi taloussuunnitelman talousarvion hyväksymisen yhteydessä. Hyvinvointialuelain 115 §:n mukaan taloussuunnitelma ajoittuisi vähintään kolmelle seuraavalle toimintavuodelle siten, että talousarviovuosi olisi taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Toiminnan ja talouden raportointi- ja ennusteaikataulu sekä tilinpäätösaikataulu laadittaisiin yhteistyössä HUS-yhtymän ja jäsenten kanssa yhtymäkokouksen hyväksymää talousarvion kehystä noudattaen.

Hallintosäännössä annettaisiin tarvittavat tarkemmat talousarviota, taloussuunnitelmaa, talousarvion kehystä ja yhteisvalmistelua koskevat määräykset. Lisäksi yhtymäkokous päättäisi talousarvion yhteydessä sen sitovuustasot tämän perussopimuksen 10 §:n 2 momentin 10 kohdan mukaisesti. Näiden tarkemmista yksityiskohdista sovittaisiin hallintosäännön ja HUS-yhtymän talousarvion valmistelun yhteydessä. Samassa yhteydessä tulisi pohdittavaksi myös erillisen tämän perussopimuksen 5 §:n mukaisesta strategiasta johdettavan HUS-yhtymän talous- ja tuottavuusohjelman tarve ja suhde edellä mainittuun taloussuunnitelmaan. Jatkovalmistelussa tulisi myös arvioida esimerkiksi, mi-

ten määriteltäisiin jäsenten kiinteisiin maksuosuuksiin kuuluvien palvelujen sisältö, voisiko joidenkin HUS-yhtymän jäsenilleen tarjoamien palvelujen (kuten esimerkiksi diagnostiset palvelut) rahoitus perustua palvelukohtaiseen laskutukseen, sekä miten HUS-yhtymälle annettava rahoitus yhteensovitettaisiin hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin järjestämisvastuulla olevan muun toiminnan rahoituksen kanssa. Rahoitusmallivaihtoehtoja koskeva konsulttiselvitys on oheismateriaalina 3.

24 § HUS-yhtymän tulonmuodostus

HUS-yhtymän tulot muodostuisivat talousarvioon perustuvista jäsenten maksuosuuksista, asiakasmaksuista, tämän sopimuksen 3 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista palveluista saatavista korvauksista sekä muista tuloista. Tämän sopimuksen 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuja palveluja olisivat HUS-yhtymän jäsenilleen tarjoamat muut tehtäviinsä liittyviä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut tai niitä tukevat palvelut. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi diagnostiikkaan tai erilaisiin tukipalveluihin, kuten huolto- ja kiinteistöpalveluihin kuuluvat palvelut. Tämän sopimuksen 3 §:n 3 momentin mukaisia palveluja olisivat muille kuin HUS-yhtymän jäsenille tarjottavat palvelut, joita olisivat esimerkiksi muut muiden kuin Uudenmaan hyvinvointialueiden HUS-yhtymältä hankkimat tai muiden maiden asukkaille kansainvälisen yhteistyön kautta HUS-yhtymän tarjoamat sairaanhoidon tai lääketieteellisten tukipalvelujen palvelut. Muita tuloja voisivat olla esimerkiksi HUS-konserniin kuuluvien tytäryhteisöjen tarjoamista palveluista saatavat tulot.

Jäsenten maksuosuuksista, niiden jaksottamisesta ja erääntymisestä sekä asiakasmaksujen ja muiden korvausten perusteista määrättäisiin talousarviossa.

25 § Maksuosuuksien tasausmenettely

Jäsenten talousarvioon perustuvat maksuosuudet tasattaisiin tilikauden päättyessä. Tasauksessa HUS-yhtymä hyvittäisi jäseniä, joiden toteutunut palvelujen käyttö on pienempi kuin talousarviossa suunniteltu ja perisi maksuosuuden täydennystä jäseniltä, joiden toteutunut palvelujen käyttö on suurempi kuin talousarviossa suunniteltu. Tasaus tapahtuisi jäsenkohtaisen maksuosuuteen liittyvien palvelujen toteutumisen seurannan perusteella. Tasaus ei vaikuttaisi jäseniltä perittävien maksuosuuksien kokonaissummaan.

Yhtymäkokous voisi antaa tarkentavia määräyksiä maksuosuuksien tasauksen toimeenpanosta. Tämä tapahtuisi talousarvion hyväksymisen yhteydessä.

26 § Talouden ja toiminnan seuranta

HUS-yhtymällä olisi talouden ja toiminnan ajantasainen seurantajärjestelmä, jolla todennettaisiin asetettujen tavoitteiden saavuttaminen tai niistä poikkeaminen. Talousarvion toteutumista seurattaisiin kuukausittain. Yhtymähallitus raportoisi kuukausittain toiminnan ja talouden toteutumisesta jäsenille. Raportoinnin periaatteita määriteltäisiin tarkemmin HUS-yhtymän hallintosäännössä. Seurannassa tarkasteltaisiin talouden todellista toteumaa verraten sitä kiinteään kuukausilaskutukseen. Seurannassa tuotaisiin esille ne johtamistoimenpiteet, joilla mahdollista odottamatonta eriytymistä minimoitaisiin. Lisäksi talousarvion toteutumisen raportoinnissa laadittaisiin neljännesvuosittain tilinpäätössennuste.

Tällä hetkellä HUS-kuntayhtymän talousarvion toteutumista seurataan kuukausittain. Tarkastelunäkökulmina ovat tuoteseuranta, talous ja henkilöstö. Tuoteseurantaa tarkastellaan kuukausittain erikseen jäsenkuntien ja kaikkien maksajien osalta huomioiden sekä summat että lukumäärät. Kuukausittain seurataan toteutuneiden tuotteistettujen palveluiden toteumaa kuukausijaksotettuun talousarvioon, missä on huomioitu kausivaihtelu (esim. kesäsulut). Lisäksi seurataan jäsenkuntien maksuosuuksien toteutumista jäsenkunnittain. Vertailu tehdään talousarvion lisäksi myös edelliseen vuoteen.

Tuoteseurannan osalta vakioraportti sisältää myös hintamääräeroanalyysin, jossa analysoidaan, mikä osuus poikkeamasta aiheutuu tuotteiden määrällisen käytön muutoksesta ja mikä hinnan muutoksesta (tuotemix). Tuloslaskelmaa seurataan lisäksi eri organisaatio-tasoilla. Tuloslaskelma käsittää kuukausittaisen ja kumulatiivisen vertailun talousarvioon ja edelliseen vuoteen. Talousarvion näkymää tarkennetaan ennusteilla, jotka pohjautuvat yksiköiden määrittelemien diagnooseihin pohjautuvien potilasryhmien potilasmäärien ennustamiseen ja hoitokäytäntöjen muutosten arviointiin, joiden pohjalta muodostuu tuote-ennuste. Tuotelukumäärä- ja euromääräinen ennuste kohdennetaan maksajille. Lisäksi laaditaan sisäisten ja ulkoisten toimintatuottojen ja -kulujen sekä henkilöstömäärien ja henkilötöyvuosien ennuste henkilöstöryhmittäin. Henkilöstön osalta seurataan kuukausittain henkilötöyvuosien ja henkilöstömäärien toteutumista sekä henkilötöyvuoden hinnan kehitystä tuloslaskelman henkilöstökulujen (palkat ja henkilösivukulut) seurannan lisäksi.

Johdon kuukausiraportti laaditaan sekä HUS-kuntayhtymä- että tulosalue/-yksikötasolla. Talousarvion toteutumisen seuranta raportoidaan säännöllisesti myös muun muassa HUS Stratolle.

Jatkossa HUS-yhtymän talouden ja toiminnan toteutumisen seurantaan olisi tarve tiivistää nykyisestä. HUS-yhtymä tulisi jatkossa edelleen laatimaan kuukausittaisen talouden ja toiminnan toteutumista kuvaavan raportin, joka raportoitaisiin jäsenille ja käsiteltäisiin yhdessä HUS-yhtymän ja jäsenten kesken erikseen hallintosäännössä sovittavalla tavalla, esimerkiksi jäsenten ja HUS-yhtymän johdon yhteistyöryhmässä. Samassa yhteydessä sovittaisiin yhdessä HUS-yhtymän ja jäsenten kesken niistä toimenpiteistä, joihin ajankohtaisen raportin perusteella olisi syytä ryhtyä. Mikäli HUS-yhtymä havaitsisi, että talousarvio tulisi jäämään alijäämäiseksi, tulisi sen käynnistää välittömästi toimenpiteet ja hakea tarvittaessa yhtymäkokoukselta ylityslupaa tämän sopimuksen 28 §:ssä ja sen perusteluissa kuvatulla tavalla.

27 § Investointien suunnittelu ja rahoittaminen

Investointisuunnitelma laadittaisiin osana taloussuunnitelmaa. Hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän velvollisuudesta toimittaa investointisuunnitelmaa koskeva esitys kalenterivuositain sosiaali- ja terveystieteiden ministeriölle, sisäministeriölle ja valtiovarainministeriölle säädetään hyvinvointialuelain 16 §:ssä. Investointisuunnitelma laadittaisiin sitä seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana aloitettavista konsernin investoinneista ja niiden rahoituksesta. Investointisuunnitelman tulisi sisältää tiedot investoinneista ja investointia vastaavista sopimuksista. Lisäksi sen tulisi sisältää tiedot hyvinvointialueen toimitilojen ja kiinteistöjen sekä muiden pitkävaikutteisten hyödykkeiden suunnitelluista luovutuksista. Investointisuunnitelma ei saisi olla ristiriidassa hyvinvointialuelain 15 §:ssä tarkoitetun lainanottovaltuuden kanssa. Investointisuunnitelman tulisi perustua myös sote-järjestämislain 22 §:ssä tarkoitettuihin sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisiin tavoitteisiin sekä väestön palvelutarpeeseen. Investointisuunnitelmassa olisi otettava huomioon sote-järjestämislain 36 §:ssä tarkoitettu hyvinvointialueiden yhteistyösopimus, jonka tarkoituksena on varmistaa yhteistyöalueeseen kuuluvien hyvinvointialueiden työnjako, yhteistyö ja yhteensovittaminen siltä osin kuin se on tarpeellista hyvinvointialueiden lakisääteisten tehtävien toteutumisen ja sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuuden turvaamiseksi. Valtioneuvoston asetuksen 91/2022 mukaan Etelä-Suomen yhteistyöalueen muodostavat Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän lisäksi Päijät-Hämeen, Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan hyvinvointialueet. Hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä voisivat sopia myös yhteisistä investoinneista.

Investointisuunnitelma on lainsäädännössä kytketty lainanottovaltuuden suuruuteen. Lainanottovaltuutta koskevassa hyvinvointialuelain 15 § säädettyä sovelletaan myös HUS-yhtymään. HUS-yhtymän lainanottovaltuus lasketaan vastaavalla tavalla vuosikatteen pohjalta kuten hy-

vinvointialueilla. Erona muihin alueisiin on kuitenkin se, että laskennan pohjana olevaan HUS-yhtymän vuosikatteeseen vaikuttaa keskeisesti se, minkä suuruisiksi hyvinvointialueiden ja Helsingin maksuosuudet HUS-yhtymälle on sovittu. Ostot HUS-yhtymältä puolestaan vaikuttavat Uudenmaan hyvinvointialueiden vuosikatteisiin ja sitä kautta niiden omiin lainanottovaltuuksiin. HUS-yhtymän lainanottovaltuuden laskennan perusedellytys olisi se, että HUS-yhtymän ja hyvinvointialueiden sekä Helsingin kaupungin näkemys maksuosuuksien määrästä olisi yhtenevä, ja että luku olisi tiedossa siinä vaiheessa, kun valtiovarainministeriö laskee lainanottovaltuutta, eli tilikautta edeltävän vuoden keväällä. Näin ollen HUS-yhtymän lainanottovaltuuden määrittelemisen edellyttäisi tiivistä yhteistyötä Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin kanssa.

Investointisuunnitelmaa koskeva esitys olisi toimitettava valtiovarainministeriölle, sosiaali- ja terveysministeriölle ja sisäministeriölle kalenterivuoden loppuun mennessä. Sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevan investointisuunnitelman hyväksymismenettelystä säädetään sotejärjestämislain 25 ja 26 §:ssä.

28 § Yli- tai alijäämän käsittely

Mikäli HUS-yhtymällä olisi tilikauden päättyessä ylijäämää, yhtymäkokous voisi päättää sen tai osan siitä palauttamisesta jäsenille. Siitä, miten ylijäämä palautettaisiin, tulisi sopia tilinpäätöskäsittelyn yhteydessä. Ylijäämän palautus voitaisiin jakaa eri perustein riippuen siitä, mistä ylijäämän katsottaisiin ensisijaisesti johtuvan. Tällä varmistettaisiin palautuksen kohdistuminen jäsenille mahdollisimman oikeudenmukaisesti. Esimerkiksi, mikäli ylijäämän katsottaisiin johtuvan HUS-yhtymän palvelujen käytön muutoksesta, ylijäämä voitaisiin jakaa jäsenille niiden palvelujen käytön mukaisessa suhteessa. Vastaavasti, mikäli ylijäämän katsottaisiin johtuvan esimerkiksi HUS-yhtymän omaisuuden myynnistä, ylijäämä voitaisiin jakaa jäsenille peruspääomien mukaisessa suhteessa. Parantaakseen sekä omistajien että HUS-yhtymän toiminnan taloudellista kannustavuutta, yhtymäkokous voisi myös päättää ylijäämän tai sen osan jättämisestä HUS-yhtymän taseeseen.

HUS-yhtymän olisi ilmoitettava mahdollisesta talousarvion ylitystarpeesta ja siten alijäämän uhasta välittömästi, kun tarve havaitaan. Tällaisessa tilanteessa HUS-yhtymä käynnistäisi ensisijaisesti neuvottelut ja toimenpiteet ylitysuhan torjumiseksi yhteistyössä jäsenten kanssa. Mikäli välittömät toimenpiteet eivät olisi riittäviä, HUS-yhtymä hakisi tarvittaessa talousarvion ylitysoikeutta yhtymäkokoukselta.

Talousarvion ylitysoikeuden hakemisen menettelyä tarkennettaisiin hallintosäännössä. Alustavasti ylitysoikeushakemukseen olisi sisällytettävä

vä ainakin: 1) kuvaus ylitystarpeesta, ylityksen suuruus ja minkä palvelun osalta ylitys tapahtuu, 2) selvitys ylitykseen johtaneista syistä, 3) selvitys aikaisemmin toteutetuista toimenpiteistä ylitysuhan ehkäisemiseksi ja toimenpidesuunnitelma arvioidun toteutuvan ylityksen minimoimiseksi, tarvittaessa yhteistyössä sen jäsenen kanssa, jonka palveluita ylitys erityisesti koskee, 4) toimenpidesuunnitelma vastaavan ylityksen estämiseksi jatkossa, 5) muihin toimintoihin kohdistuvat toimenpiteet, jolla ylitys eliminoidaan tai minimoidaan, jotta talousarvio ei kokonaisuudessaan ylity ja 6) mahdolliset keskeiset perusteet valtion lisärahoituksen ehtojen täyttymiselle, mikäli jäsenen on haettava lisärahoitusta HUS-yhtymän aiheuttaman ylityksen kattamiseksi.

HUS-yhtymän taseeseen kertynyt alijäämä tulisi kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tämä vastaisi hyvinvointialuelain 115 §:n mukaista sääntelyä.

29 § HUS-yhtymän tiedonantovelvollisuus

Hyvinvointiyhtymän tiedonantovelvollisuudesta säädetään hyvinvointialuelain 121 §:ssä. HUS-yhtymän olisi annettava jäsenille yhtymän taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot. Yhteisistä laskennan periaatteista sovittaisiin osana talousarvioprosessia yhdessä jäsenten kanssa.

30 § Viivästyskorko

Jäsenten maksuosuudet erääntyisivät hallintosäännössä erikseen sovitavalla tavalla. Maksuosuudet perustuisivat talousarvion hyväksymisen yhteydessä vahvistettuihin laskutuseriin.

Mikäli yhtymäkokous päättäisi tilinpäätöksen yhteydessä palauttaa jäsenille ylijäämää, olisi HUS-yhtymällä oikeus kuitata jäsenelle suoritettavalla määrällä tämän perussopimuksen nojalla maksuunpantuja erääntyneitä saataviaan asianomaiselta jäseneltä.

Edellä tässä luvussa mainitulle maksuerälle, jota ei ole suoritettu määräaikana, olisi maksettava korkolain mukainen viivästyskorko.

8 Luku – Muut määräykset

31 § Sisäinen tarkastus

HUS-yhtymällä olisi sisäisen tarkastuksen toiminto. Sisäisen tarkastuksen tehtävänä olisi varmentaa HUS-yhtymän sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan toimivuus. Sisäisen tarkastuksen toiminnasta määrättäisiin tarkemmin hallintosäännössä.

Hyvinvointialuelain perustelujen mukaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaiseen järjestämiseen voi kuulua muun muassa, että yhtymäkokous on päättänyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista, hallintosääntöön on otettu asiasta riittävät määräykset ja yhtymähallitus ja muut toimielimet ovat ohjeistaneet alaisensa toiminnan osalta sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämiseen liittyvät menettelyt ja toimeenpanon valvonnan.

Laissa ei säädetä tarkemmin sisäisen tarkastuksen järjestämismallista. Sisäinen tarkastus voitaisiin näin ollen järjestää esimerkiksi HUS-yhtymän omana toimintana tai se voitaisiin hankkia ulkopuolisilta palvelujen tuottajilta.

Hyvinvointialuelain 127 §:n mukaisesti tilintarkastajan tehtävänä on tarkastaa, onko HUS-yhtymän sisäinen valvonta, sisäinen tarkastus ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

Saman lain 128 § mukaisesti Valtiontalouden tarkastusvirastolla on oikeus tarkastaa hyvinvointialueen ja sen sekä hyvinvointialueiden yhteisessä määräysvallassa olevien yhteisöjen toiminnan ja taloudenhoidon laillisuutta, tarkoituksenmukaisuutta ja tuloksellisuutta valtiolta saadun rahoituksen osalta. HUS-yhtymän ollessa hyvinvointialueiden ja Helsingin määräysvallassa oleva yhteisö, ulottuu VTV:n tarkastusoikeus myös sen toimintaan ja taloudenhoitoon.

32 § Perussopimuksen muuttaminen

Hyvinvointialuelain 60 §:n mukaan, jos perussopimuksessa ei ole toisin sovittu, perussopimusta voidaan muuttaa, jos vähintään kaksi kolmanesta jäsenenä olevista hyvinvointialueista sitä kannattaa ja niiden asukasluku on vähintään puolet kaikkien jäsenenä olevien hyvinvointialueiden yhteenlasketusta asukasluvusta. Jäsenenä olevat hyvinvointialueet voivat kuitenkin sopia perussopimuksen muuttamisen edellytyksistä myös toisin kuin laissa säädetään. Hyvinvointiyhtymän jäsenillä on oikeus sopia perussopimuksessa laissa edellytettyä tiukemmista tai väljemmistä edellytyksistä perussopimuksen muuttamiselle.

Ehdotetun perussopimuksen mukaan perussopimusta voitaisiin muuttaa, jos vähintään kolme HUS-yhtymän jäsenistä kannattaisi muutosta ja niiden asukasluku olisi yli puolet kaikkien HUS-yhtymän jäsenien yhteenlasketusta asukasluvusta.

33 § Loppuselvitys

HUS-yhtymä on lakisääteinen hyvinvointiyhtymä. Sen asema ja tehtävät on kirjattu lakiin. Mikäli HUS-yhtymä purkautuisi lakisääteisistä syistä, päättäisi yhtymäkokous loppuselvityksestä, josta hallitus huolehtii.

HUS-yhtymän varat, joita ei tarvita loppuselvityksen kustannusten ja velkojen suorittamiseen eikä sitoumusten täyttämiseen, jaettaisiin jäsenalueille niiden peruspääomaosuuksien suhteessa. Jos kustannusten ja velkojen suorittamiseen sekä sitoumusten täyttämiseen tarvittava määrä olisi varoja suurempi, jäsenalueet olisivat velvolliset suorittamaan erotuksen peruspääomaosuuksien suhteessa. Loppuselvitys lähetettäisiin hyväksyttäväksi sosiaali- ja terveysministeriöön.

34 § Voimaantulo

Voimaantulolain 45 §:n mukaan perussopimus tulee voimaan, kun Uudenmaan hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki ovat sen hyväksyneet. Tämän tulisi lain mukaan tapahtua viimeistään 30.4.2022. Ennen perussopimuksen voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

35 § Myrskylän ja Pukkilan kuntien peruspääoman siirtyminen

Myrskylän ja Pukkilan kuntien osuuksien Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän peruspääomasta siirtyminen Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen peruspääoman osuudeksi on kuvattu tarkemmin perussopimuksen 21 §:n perusteluissa. Lopullinen siirtyvä peruspääoma voitaisiin määrittellä vasta vuoden 2022 tilinpäätöksestä perustuen Myrskylän ja Pukkilan kunnan nettovarallisuuteen Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymästä, mikä siirtyisi osaksi Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen peruspääomaa HUS-yhtymästä.

HUS-yhtymän yhtymäkokous vahvistaisi Itä-Uudenmaan lopullisen peruspääoman vuoden 2023 aikana sen jälkeen, kun vuoden 2022 tilinpäätöstiedot on saatu ja Myrskylän ja Pukkilan siirtyvän nettovarallisuuden suuruus määriteltä. Siihen saakka Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen peruspääoman määrittelyssä käytettäisiin tarvittaessa Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän 15.2.2022 toimittamaa arviota Myrskylän ja Pukkilan nettovarallisuudesta Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymästä.

36 § HUS-yhtymän ensimmäisen yhtymäkokouksen koollekutsuminen

HUS-yhtymän ylimmän päättävän toimielimen ensimmäisen kokouksen koolle kutsumisesta ja väliaikaisen HUS-valmisteluryhmän toimivallasta kokouksen valmistelussa säädetään voimaantulolain 46 §:ssä. Sen mukaan Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin on ilmoitettava väliaikaiselle HUS-valmisteluryhmälle edustajansa ensimmäiseen yhtymäkokoukseen viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2022.

HUS-yhtymän ylintä päätösvaltaa käyttävän toimielimen olisi järjestäydyttävä viipymättä sen jälkeen, kun hyvinvointialueet ovat ilmoittaneet

edustajansa toimielimeen. Väliaikainen HUS-valmisteluryhmä kutsuisi yhtymäkokousedustajat kokoukseen viipymättä sen jälkeen, kun Uudenmaan hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki ovat ilmoittaneet edustajansa.

HUS-yhtymän ylimmän toimielimen olisi ensimmäisessä kokouksessaan hyväksyttävä HUS-yhtymälle hyvinvointialueesta annetussa laissa tarkoitettu hallintosääntö sekä valittava yhtymähallitus, tarkastuslautakunta ja kansalliskielilautakunta. Voimaanpanolain 11 §:n mukaan väliaikaisen HUS-valmisteluryhmän tekemä ehdotus on pohjaesityksenä yhtymän ylintä päätösvaltaa käyttävän toimielimen käsittelyssä.

37 § Äänivalta ensimmäisenä vaalikautena

Perussopimuksen 7 §:n mukaan yhtymäkokouksessa jäsenten äänivalta jakautuu niiden asukasmäärien suhteessa. Jäsenten asukasmäärät tarkistettaisiin vaalikausittain Tilastokeskuksen väestörakennetilaston vaalivuotta edeltävää vuotta edeltäneen vuoden lopussa olevien tietojen mukaan.

Ensimmäiset aluevaalit toimitettiin vuonna 2022 ja edelliset kuntavaalit puolestaan vuonna 2021. Koska ensimmäiset aluevaalit toimitettiin eri vuonna kuin kuntavaalit, määräytyisi perussopimuksen 7 §:n mukaan äänivalta Helsingissä ja Uudenmaan hyvinvointialueella eri vuoden tilastotietojen perusteella. Tästä syystä olisi tarpeen sopia, että ensimmäisellä vaalikaudella kaikkien HUS-yhtymän jäsenten äänivalta määräytyisi vuoden 2020 lopun Tilastokeskuksen väestörakennetilaston asukaslukujen mukaisesti. Jatkossa aluevaalit toimitetaan vaalilain 143 a §:n 2 momentin mukaan samanaikaisesti kuntavaalien kanssa.

Toimivalta

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta annetun lain 45 §:n 1 momentin mukaan HUS-yhtymän ensimmäinen perussopimus on valmisteltava siten, että Uudenmaan hyvinvointialueiden valtuustot ja Helsingin kaupunginvaltuusto voivat hyväksyä sen viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2022. Perussopimus tulee voimaan, kun Uudenmaan hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki ovat sen hyväksyneet.

Helsingin kaupunginvaltuuston ja Uudenmaan hyvinvointialueiden aluevaltuustojen on hyväksyttävä HUS-yhtymän perussopimus saman sisältöisenä. Jos Uudenmaan hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki eivät ole hyväksyneet perussopimusta viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2022, päättää voimaanpanolain 45 §:n mukaisesti valtioneuvosto perussopimuksen hyväksymisestä siltä osin kuin Uudenmaan hyvin-

11.04.2022

vointialueet eivät ole sopineet asiasta. Valtioneuvoston päätöksen mukainen perussopimuksen määräys on voimassa siihen saakka, kunnes Uudenmaan hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki ovat päässeet määräyksestä yksimielisyyteen. Valtioneuvoston on hyväksyttävä perussopimus viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2022. Valtioneuvoston päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Jenni Rope, kaupunginlakimies, puhelin: 310 36195
jenni.rope(a)hel.fi
Sampo Pajari, talous- ja suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 42246
sampo.pajari(a)hel.fi
Ellinoora Sappinen, lakimies, puhelin: 310 26537
ellinoora.sappinen(a)hel.fi
Jan Ihatsu, erityissuunnittelija, puhelin: 310 28741
jan.ihatsu(a)hel.fi

Liitteet

1 Väliaikaisen HUS-valmisteluryhmän ehdotus HUS-yhtymän perussopimukseksi

Oheismateriaali

1 Uusimaa-PKS-Helsinki sote-erillisselvityksen loppuraportti
2 Konsulttiselvitys ylimmästä toimielimestä
3 Konsulttiselvitys talouden ohjauksesta ja rahoitusmallista

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus, valtuusto

Otteet

Ote	Otteen liitteet
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue	Esitysteksti Liite 1 Kunnallisvalitus, valtuusto
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue	Esitysteksti Liite 1 Kunnallisvalitus, valtuusto
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue	Esitysteksti Liite 1 Kunnallisvalitus, valtuusto
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	Esitysteksti

11.04.2022

Asia/6

HUS-kuntayhtymä	Liite 1 Kunnallisvalitus, valtuusto Esitysteksti
Väliaikaisen HUS- valmisteluryhmän jäsenet	Liite 1 Kunnallisvalitus, valtuusto Esitysteksti
Sosiaali- ja terveysministeriö	Liite 1 Esitysteksti Liite 1

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveystoimiala
Kaupunginkanslia

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 04.04.2022 § 238

HEL 2022-004185 T 00 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

04.04.2022 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Mari Rantasen ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Jenni Rope, kaupunginlakimies, puhelin: 310 36195
jenni.rope(a)hel.fi
Sampo Pajari, talous- ja suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 42246
sampo.pajari(a)hel.fi
Ellinoora Sappinen, lakimies, puhelin: 310 26537
ellinoora.sappinen(a)hel.fi
Jan Ihatsu, erityissuunnittelija, puhelin: 310 28741
jan.ihatsu(a)hel.fi